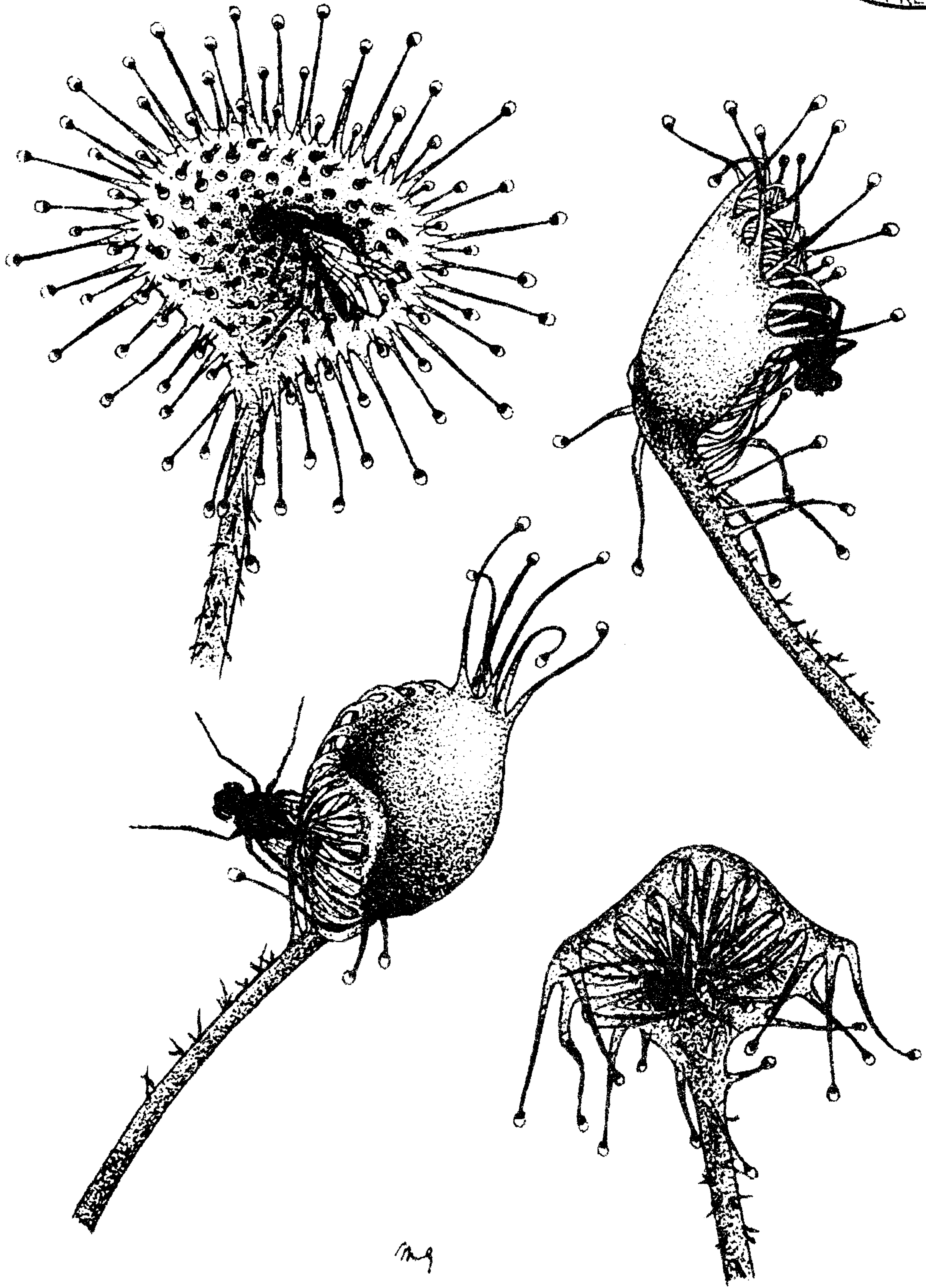

Trifid

1998
Ročník 3

Trifid

Ročník 3, číslo 1, 1998

publikace **DARWINIANY**

společnosti pěstitelů masožravých rostlin a jiných botanických kuriozit

sídelní adresa **DARWINIANY**

Zdeněk Žáček, Ústavní 139, 181 00, Praha 8 - Bohnice, ČR

Prezident: Zdeněk Žáček, Ústavní 139, Praha 8 - Bohnice, 181 00
Viceprezident: Mgr. Ivo Koudela, Okružní 25/21, 591 01 Žďár nad Sázavou.
Pokladník: Václav Kubeš, Cuřínova 591, 142 00 Praha 4 - Kamýk
Správní rada: Ondřej Števko, T. Vansovej 1200/20, 050 02, Revúca, SR, V. Kubeš,
J. Neubauer, M. Holub

Knihovna: Miroslav Holub, J. Herolda 10, Ostrava-Hrabůvka, 700 30
Semenná banka: Jan Flísek, Rožnovská 342, 744 01 Frenštát pod Radhoštěm

Členské poplatky:

domácí členové	230 Kč
domácí členové do 16-ti let	200 Kč
zahraniční členové	US \$ 10.00

Korespondence týkající se členství v DARWINIANĚ by měla být zasílána na sídelní adresu společnosti.

Jakékoliv materiály k publikaci jsou vřele vítány. Zasílejte je na adresy členů redakční rady. Ta si však vyhrazuje právo na výběr a úpravu příspěvků. Za obsah příspěvků odpovídají autoři. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Redakční rada : Ivo Koudela, Zdeněk Žáček
Distribuce: Václav Kubeš
Cena pro nečleny : 45 Kč

Publikace je vydávána vlastním nákladem DARWINIANY a neprochází jazykovou úpravou.

@ Zdeněk Žáček, Ivo Koudela & Jan Bürger

Na obálce: Jednotlivé fáze svírání lístku *D. rotundifolia* s kořistí (kresba: M. Macák)

Fotografie: *Sarracenia leucophylla* (foto: V. Rybka)

Úvodem

Vážený čtenáři,

časový harmonogram vydávání TRIFIDA se bohužel nedaří plnit tak, jak bychom si představovali. Zpoždění je dáno několika skutečnostmi. V první řadě velkou přetížeností obou členů Redakční rady, kteří se ke zpracovávání jednotlivých čísel dostávají nesoustavně a po chvílích, jak jim čas dovolí. Začnou-li selhávat další články výrobní technologie TRIFIDA, krize se přirozeně prohlubuje. Právě v takové situaci se tvorba jednotlivých čísel nachází. Ze společnosti vystoupil dlouholetý zkušený distributor M. Kocián, jehož činnost je třeba převést na novou sílu. Poslední vyšlé dvojčíslo (3-4/97) ukázalo na neudržitelnost další spolupráce s dosavadní tiskárnou a vynutilo si hledání nové. I počítačové zpracování jednotlivých čísel TRIFIDA na kompletní matici pro tiskárnu trpí nedostatkem vhodných spolupracovníků. Zkušenost ukazuje, že je třeba dílčí výrobní články TRIFIDA posilovat zálohami pro případ selhání výkonných aktérů.

Dlouhodobá zkušenost Redakční rady dále ukazuje, že spontánní tok materiálu do jednotlivých čísel je velmi pomalý a sotva postačuje k naplnění jednoho čísla v souladu s časovým harmonogramem vydávání. Proto se jednotlivá vydání připravují často na poslední chvíli a ve spěchu, což může ubírat na kvalitě. Naopak slušný nadbytek materiálu by umožňoval ideální přípravu s dostatečným předstihem. Jak z toho ven? Problém, jímž si členové Redakční hlavy lámou hlavu již od počátku svého působení ve službách TRIFIDA. Jak členy stimulovat k žádoucímu? Finančně, formou honorářů za příspěvky? Takovým finančním potenciálem pokladna DARWINIANY nedisponuje. Tedy formou odměny, jakou by třeba mohly být určité druhy rostlin, jejich semena apod? Předpokladem by musel být nějaký fond takových odměn pro jednotlivé autory. Někdo by ho musel spravovat. Ale uspokojil by takový fond každého? Jaké druhy by měly hodnotu odměny: *D. capensis* nebo *H. minor* či *N. rajah*? Organizačně i technicky poněkud složitě řešení. A co podněcovat členy formou výzev permanentně otiskovaných na stránkách TRIFIDA? Zkoušelo se a zkouší, ale bez valného efektu. Nebo vyhlášovat soutěže o nejplodnějšího autora ročně či o autora nejkvalitnějšího příspěvku? Otázkou zůstává, jak potom odměnit vítěze. Třeba by mu bylo první místo dostatečným zadostiučiněním. Na to však spoléhat je velmi nejisté a navíc, okruh přispěvatelů se tím zužuje na malý počet těch, pro něž sepsání příspěvku nepředstavuje žádný problém. Převážná většina členské základny zůstává těmito podněty zcela nedotčena.

Spoléhat tedy na dostatečný spontánní tok příspěvků podle schématu: členská základna → TRIFID je naivitou minulosti. Nejefektivnějším se totiž ukazuje aktivní vyhledávání a získávání autorů v celé šíři členské základny DARWINIANY prostřednictvím specializovaných redaktorů TRIFIDA. Dosud jsou touto činností zatěžováni výhradně oba níže podepsaní. Jejich akční radius je však natolik rozsáhlý, že tuto dílčí a nadmíru významnou činnost nemohou vykonávat jinak než živelně a nedostatečně. Redakční rada proto touto cestou vyzývá všechny zájemce z řad členské základny o funkci „lovce příspěvků“, aby se hlásili na adresu Redakční rady, která je totožná se sídelní adresou společnosti. A jaké předpoklady by měl adept na tuto funkci splňovat? Vítány jsou osoby s dobrým přehledem v oblasti MR, s trpělivým a diplomatickým ústním i písemným projevem. Lidé s nápady, jak a koho oslovit, a to vždy zcela korektně a podle všech pravidel slušného chování a vystupování i vzdor odmítavému postoji potenciálního autora. Rovněž znalost cizích jazyků a komunikace pomocí internetu je vítána, i když není podmínkou. Rádi bychom totiž, aby se „lovecká“ činnost našich budoucích specializovaných redaktorů neomezovala pouze na tuzemsko. Ideální by byly dvě sekce: tuzemská a zahraniční.

Pokud se za současných nejistých podmínek podaří posílit a zrekonstruovat výrobní systém TRIFIDA v celé šíři tak, jak byl nastíněn, výsledkem by mělo být jeho pravidelné vycházení ve stále se lepšící kvalitě. Půjde to však jen tehdy, když si pod titul našeho magazínu budeme moci hrdě připsat: DARWINIANA SOBE!!

Redakční Rada: Mgr. Ivo Koudela & Zdeněk Žáček

Hele, nekoušou!

Jaroslav Neubauer, Miroslav Macák

První MR jsme asi jako většina pěstitelů získali ve volném prodeji na zahrádkářských výstavách. Po prvních zkušenostech s těmito rostlinami jsme je začali cíleně vyhledávat, tehdy nejčastěji prostřednictvím různých inzerátů. V souvislosti s tím jsme začali také pociťovat nedostatek informací, hlavně o způsobech pěstování. Jedinou dostupnou příručkou byla kniha RNDr. M. Studničky Masožravé rostliny. Velmi brzy jsme zjistili, že nám nepostačuje.

V té době začal vycházet časopis APMR (Amatérské pěstování MR), který obsahoval některé potřebné informace a nabídku semenné banky. Samozřejmě jsme se snažili k tomuto informačnímu zdroji více proniknout, ale narazili jsme na poněkud rezervovaný postoj tehdejších členů uzavřené společnosti. Stali jsme se tedy pouze pasivními odběrateli časopisu APMR. Po určité době jsme se dozvěděli o změně uzavřené společnosti SPMR (Společnost amatérských pěstitelů MR) v otevřenou společnost DARWINIANU. Pouhých několik strohých vět informujících o DARWINIANĚ nás nepřesvědčilo o změně programu. Domnívali jsme se, že se nová společnost bude nadále ubírat ve šlépějích předešlé SPMR. Dost dobře jsme si nedokázali představit, jak se do DARWINIANY účinně zapojit, ani to, jaká by na to byla reakce jejího vedení. Zahájili jsme korespondenci s presidentem DARWINIANY O. Števkem a celkem čile mezi námi docházelo k výměnám rostlin. Ledy začínaly roztávat. Posléze nás O. Števko podnítil k sepsání příspěvku o tučnici české (*P. bohemica*). Článek pak vedl k návštěvě Mgr. I. Koudely, který si k nám tučnici českou přijel vyfotografovat. Během svého pobytu nám podrobně vysvětlil všechny okolnosti vzniku DARWINIANY, přičemž zdůrazňoval především skutečnost, že jde o společnost, která předpokládá aktivní zapojení svých členů. Po rozhovoru s ním jsme dospěli k názoru, že i my máme čím přispět, a že bychom své zkušenosti měli svěřit papíru a zpřístupnit je tak všem ostatním zájemcům. Stali jsme se tedy členy DARWINIANY. Brzy jsme pochopili, že nám DARWINIANA může poskytnout velmi mnoho - nové informace z vlastní tvorby i ze zahraniční literatury, půjčování zahraniční literatury ze společné knihovny, snadnější přístup k rostlinám a v neposlední řadě nové kontakty. Naše snahy v té době dostaly trochu jiný rozměr. Náš zájem o MR ještě stoupl, naše možnosti se zlepšily. Opět díky Ivovi jsme se seznámili s dalšími členy, ať už na setkání v Olomouci, kterého jsme se po jeho přesvědčování zúčastnili, či díky osobním kontaktům, které nás přivedly ke zjištění, že se nejedná o společnost, v níž bychom zaujímalí pouze pasivní roli, nýbrž o spolek, v němž kvalita vydávaného magazínu TRIFID i jeho vlastní fungování závisí striktně na všech jeho členech. Ukázalo se, že i pozorování prováděná v našich omezených možnostech mohou být zajímavá a přínosná.

Stojí za to si uvědomit, že i menší akvárium s několika rostlinami umístěné na okně a sledované okem bedlivého pozorovatele může přinést velmi zajímavé poznatky, které by měly být prezentovány v našem magazínu. Není třeba se obávat např. horšího slohu (neboť příspěvky stejně procházejí jazykovou úpravou), hlavní je obsah sdělení. Protože jedinou možností TRIFIDA, jak přinášet co nejkvalitnější

informace zajímavé nejen pro našeho ale i zahraničního zájemce, je zveřejňování těchto pozorování. Nebojte se tedy do činnosti DARWINIANY zapojit.

Veškeré vaše články a kresby jsou naší nejcennější devizou, která může ke zkvalitnění činnosti celé společnosti jen přispět. Proto doufáme, že se nás bude scházet stále víc a začne přibývat dalších zajímavých článků a obrázků.

Podle našeho názoru není DARWINIANA strohou společností, ale partou lidí se stejným zájmem, takže čím více nás bude aktivně pracovat, tím větších cílů lze dosáhnout. I proto se již těšíme na další setkání a přejeme všem mnoho úspěchů v osobních či pro DARWINIANU určených aktivitách.

Za Sárami do Ameriky (III)

Vlastík Rybka a Ing. Kamil Pásek

Dvacátý den pobytu je předzvěstí jeho plánované poloviny. Na tachometru naší Mazdy je necelých 4.500 ujetých mil, je deštivý den, jsme zhruba uprostřed Alabamy a míříme k pobřeží, kde nás, jak doufáme, čekají velké pláně se Sárami. Cestou vzdáváme pokus o nalezení jedné z nejvzácnějších Sár, a sice *S. rubra* ssp. *alabamensis*, protože nemáme přesnou lokalizaci a trauma z hledání *S. r.* ssp. *jonesii* je ještě příliš čerstvé. V naší zemi se něčemu takovému říkávalo poučení z krizového vývoje nebo tak nějak. Navštívujeme botanickou zahradu v Birminghamu. Není špatná, pěkné jsou především japonské zahrady a bonsaje. S MR je to dost slabé, mají nový mokřad s pár Sárami. Jedeme tedy dál na jih a z dálnice uhýbáme nedaleko Mobile na silnici US 45. V blízkosti města Citronelle nacházíme v příkopu u silnice první Sáry - nápadné jsou pochopitelně *S. leucophylla*. První průzkum ukazuje, že se máme nač těšit. Nacházíme také bohaté populace *D. filiformis* var. *tracyi*, leč nikde ani stopa po semeníku. Pokračujeme dál a za chvíli už jen stěží sklapáváme čelist při pohledu na úchvatnou scenérii pláně bílé přítomností našich oblíbených Sár. Odhadujeme, že jsou na ploše několika hektarů - takové menší Sárové pole. Prozkoumáváme plochu a zjišťujeme, že je to navýsost masožravá plocha. Výčet druhů je skutečně impozantní: *S. leucophylla*, *S. alata*, *S. psittacina*, *S. purpurea* a snad i *S. rubra* ssp. *wheryi*, dále *D. capillaris*, *D. brevifolia*, *D. filiformis* var. *tracyi*, *P. lutea*, *P. primuliflora*, *U. subulata* a *U. cornuta* nebo *juncea*. Sáry na této lokalitě nás zcela

Sarracenia flava v kětu (kresba B. Šponarová)

svedly, náruživě je fotografujeme, pózujeme s nimi, ba dokonce jsme strávili i noc mezi nimi. Byly to opravdu šťastné a povznášející chvíle.

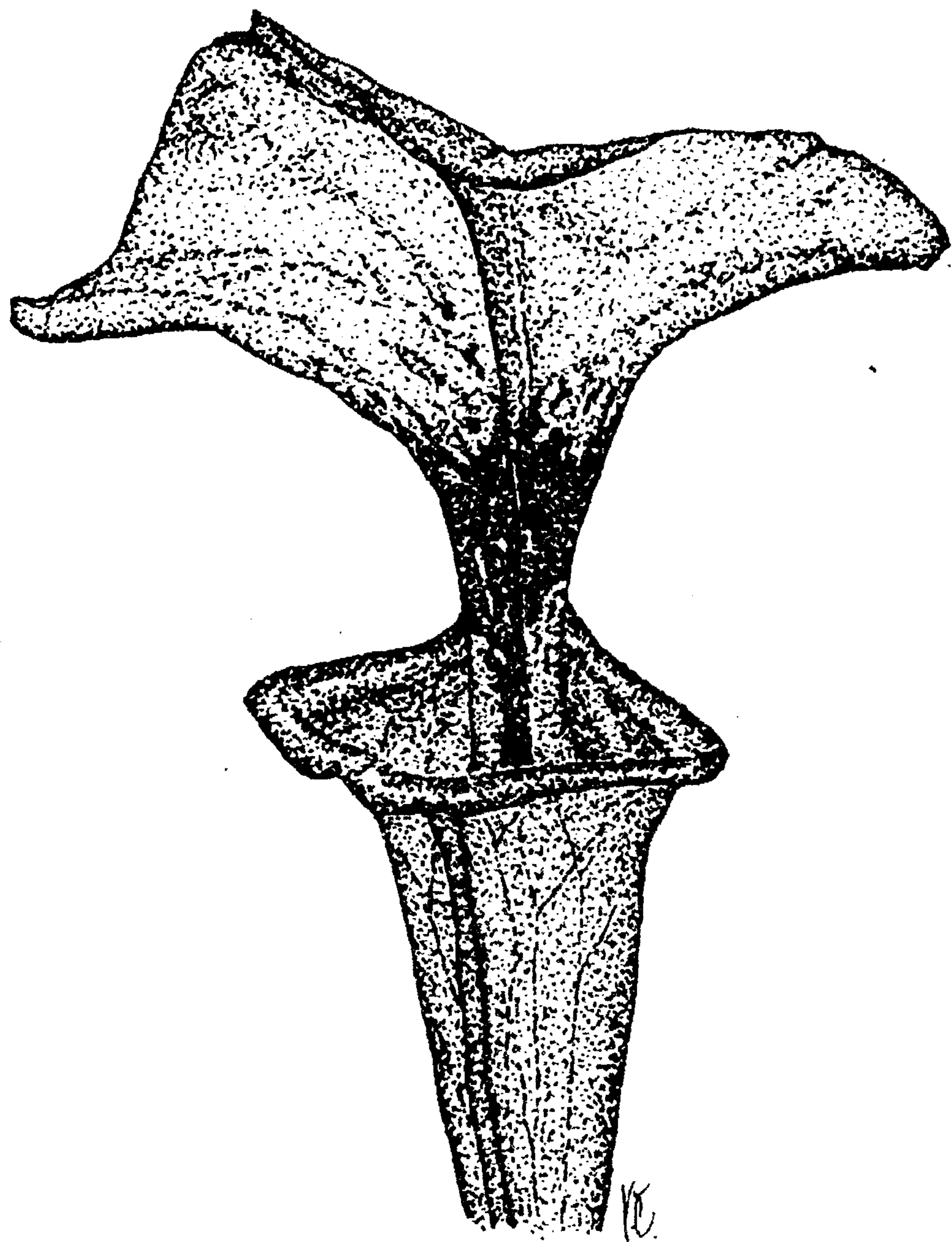
Sáry se vyskytovaly na plochách, které byly patrně rozvolněným lesem, leč během naší návštěvy zde probíhala těžba, místy byly rostliny na větších plochách poškozené, či zničené. Zdálo se nám však, že těžba pokud při ní nedojde k narušení vodního režimu stanoviště a velké destrukci půdního povrchu, snad nemusí znamenat zánik výskytu. O vegetačním složení porostu v minulosti je dosti obtížné si vytvořit představu. Faktem je, že v doprovodu MR se konstantně vyskytuje pouze několik druhů trav a celkově jsou na této lokalitě společenstva chudá počtem druhů. Celá plocha má velikost zhruba 1km x 600 metrů a je zvlněná, přičemž MR jsou všude na bočních pramenech a v terénních depresích a řada Sár roste i na neuvěřitelně suchých místech v téměř čistém písku. Ve sníženinách je pochopitelně vlivem vyšší vlhkosti vytvořená vrstvička organického detritu až humusu.

Nyní poznámky k jednotlivým druhům, z nichž některé již budou platit obecně i pro další lokality.

S. leucophylla - nejpočetnější druh, dominantní svou pokryvností na velkých plochách. Vybarvení láček se dosti liší i v rámci jednotlivých rostlin, přesto je možno zde vidět zhruba dva typy, a sice rostliny s láčkami s nízkým zastoupením červených barviv tj. zelenobílé s mírnou červenou venací a poté typ s užšími láčkami a výrazně zbarvený do červena. Velmi zajímavá je také problematika ochlupení láček, kdy jsou zde typy takřka lysé i typy silně venózní. Druh se na lokalitě velmi hojně kříží především se *S. alata*, ale byli nalezeni kříženci se všemi dalšími druhy přítomných Sár.

S. psittacina - druhý nejhojněji zastoupený druh, nezaměnitelně lupající pod nohama při našlápnutí, takže ji někdy bylo možno hledat po sluchu. Roste na nejvlhčích místech a bohatě plodí. Variabilita se projevuje ve tvaru láček, převažují však zobákovité hlavice nad kulatými. Větší variabilita je ve vybarvení láček od temně červených až po téměř oranžové. V pastech bylo zjištěno pouze minimální zastoupení hmyzu. Nalezen též nezaměnitelný kříženec s předchozím jmenovaným druhem.

S. purpurea - velká forma z okruhu *S. p. ssp. venosa*, která je však celkově dosti světlá, nebývá nikdy temně červená a květ je světle růžový se zelenou rozšířenou čnělkou. Tyto populace rostou pouze v nejjižnější arele - státy Florida, Alabama a Mississippi - a jsou izolované od souvislého výskytu. Jsou poměrně jednotného vzhledu a současně odlišné od ostatních, takže by si zasloužily určitou míru taxonomického odlišení na úrovni variety až subspecie.

Sarracenia flava (kresba V. Čejka)

Nejčastěji a asi i nejvhodněji je popisována jako var. *burkii*. Na lokalitě je zastoupena velmi vzácně - ostatně i posléze na dalších lokalitách není příliš častá a vykazuje určitou preferenci růstu v blízkosti křovin. Vyskytují se i půvabní kříženci se *S. leucophylla* a ještě jeden druh křížence pravděpodobně se *S. alata* - vypadá jako podivná *S. x catesbaei* - ovšem neroste tu *S. flava*.

S. rubra ssp. *wheryi* - vzhledem k častým křížencům odvozeným od *S. alata* se ukázalo jako dosti obtížné poznat čisté exempláře tohoto poddruhu. Nadšeně jsme se vrhali ke každé menší Sáře a neustále se ujišťovali, že tohle již je onen hledaný poddruh. Obvykle nebyl. Teprve o pár

mil dále a o několik dní později jsme měli možnost potkat právě *S. rubra* ssp. *wheryi*, takže ponecháme čtenáře na popis čekat, podobně jako jsme si na setkání museli počkat my.

S. alata - tak tento druh bychom nepřáli ani našim taxonomickým nepřátelům, pakliže by se takoví vyskytli. Obrovská variabilita a množství přechodných forem nás často přivedlo pouze k nechápavému kroucení hlavou. V době květu by díky jejich barvě snad některé rébusy přestaly být neřešitelné. Téměř jisté však je, že čistý druh byl zastoupen poměrně vzácně a daleko početnější byli různí kříženci se *S. leucophylla*.

Drosera filiformis var. *tracyi* - na rozdíl od nominátního poddruhu je daleko vlhkomilnější a obsazuje plochy mokřin, ovšem tam, kde není dlouhodobá záplava. Prakticky nikde, kde jsme se s tímto druhem setkali, jsme nenašli květní stvoly a pokud byly velmi vzácně přítomny, pak nebyla vytvořena semena.

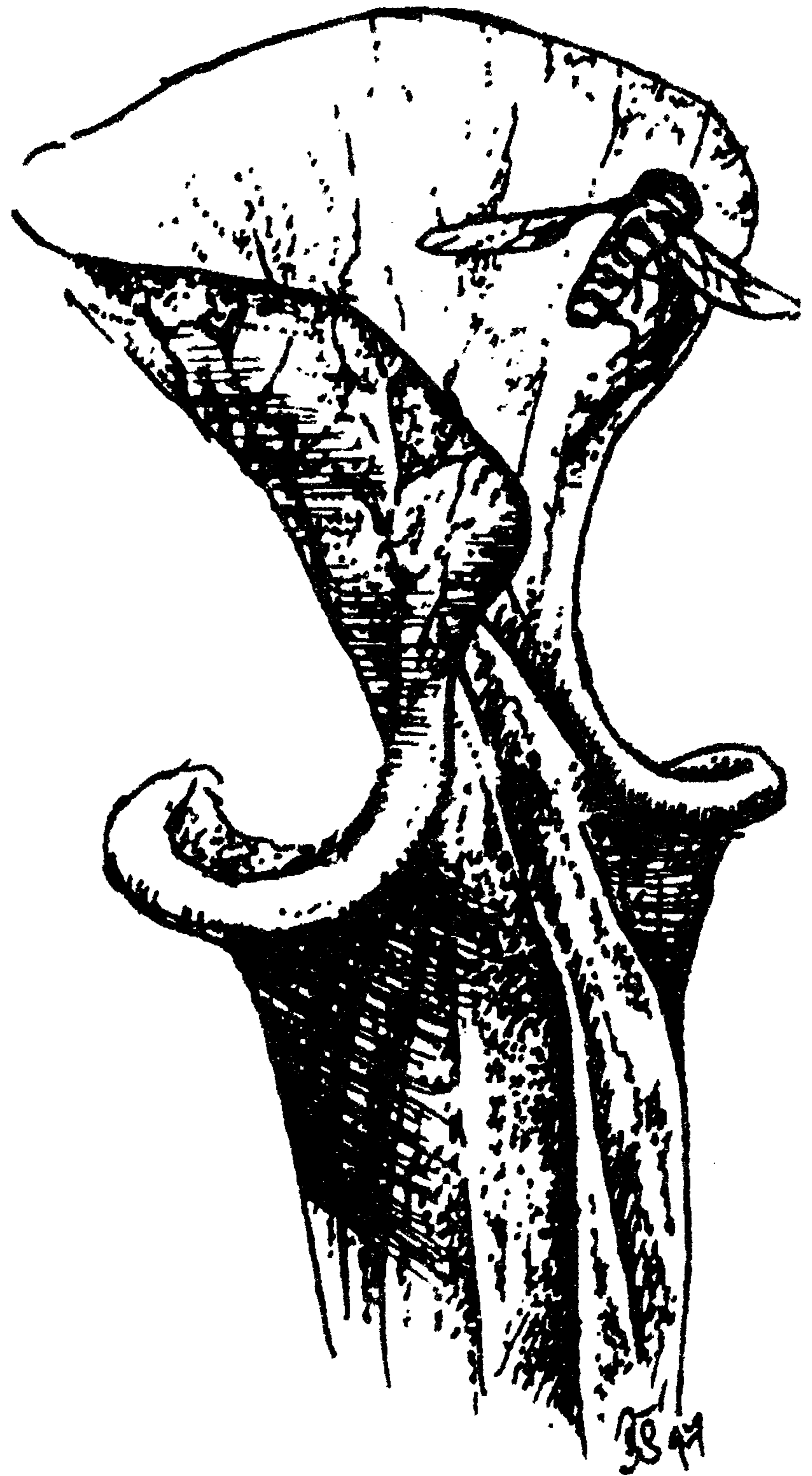
U *D. capillaris*, která byla velmi početná, jsme naměřili růžice až do 5 cm v průměru a barva květů zde byla jak růžová tak i bílá.

Po odjezdu z této lokality jsme zaujali místního šerifa, a tak se náhodnému okolojedoucímu mohl naskytnout zajímavý pohled, jak stojíme před autem s rukama na kapotě, zatímco statný černochoch se nám prohrabává v autě. Dozvěděli jsme se, že hledá drogy. Ty jsme sice neměli, přesto se nedalo říct, že by policajt hrabající se v našem autě přidal na vnitřní rovnováze. Naštěstí to docela brzy vzdal.

Poté prohledáváme v okolí Mobile boční silnice, kde máme od Dona Schnella tip na lokalitu *S. flava* s měděně zbarvenými víčky láček. Nenacházíme však vůbec žádné Sáry, všude jsou jen bavlníková pole. Bylo to však naštěstí jediné místo, kde Schnellův tip nefungoval. Přespáváme na pěkném místě s výhledem na celou zátoku Mobile Bay.

Ráno pokračujeme v průzkumu nadějně vyhlížejících míst v blízkosti pobřeží Mobile Bay a jsme opět maximálně spokojeni. Místo se počtem druhů dost podobá předchozí bohaté lokalitě, ovšem stanovištěm je krásný rozvolněný borový les, takže je to příjemnější, nebýt vzdáleného výhledu na rafinerii firmy Shell se jménem Žluté kladivo - Yellow Hammer. Lokalita je o něco sušší, takže nejsou přítomny bublinatky a vzácná je *S. psittacina*. Velká je opět variabilita kříženců a *S. alata*, které jsou dosti často s červenou spodní stranou víčka, vzácně jsou červené celé rostliny.

Během dne pak přejíždíme do státu Mississippi, kde v hraniční oblasti v okolí dálnice č.10 jsou snad vůbec nejhojnější biotopy Sár. Všude z cesty vidíme krásné borové lesy s mokřinami a místy zahlédneme Sáry přímo z auta. Dáváme ještě několik zastávek, ale nic

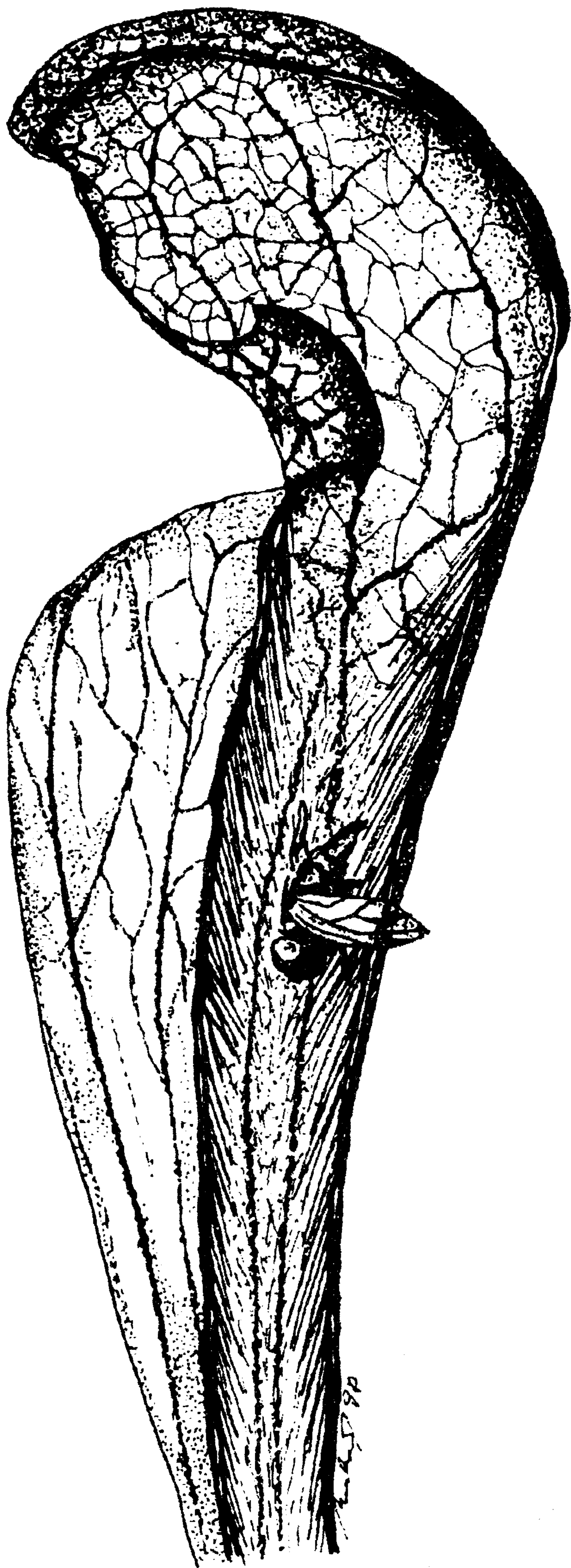
Sarracenia flava (kresba B. Šponarová)

nového nás nepřekvapuje. Snad jediným objevem, který není ani moc překvapivý je fakt, že tam kde se vyskytují oba nejčastěji se křížící druhy *S. leucophylla* a *S. alata* v přibližně stejném poměru, je nejbohatší výskyt kříženců a všech přechodných forem v rámci hybridních rojů. Tam, kde je jeden druh výrazně častější, tam výskyt kříženců logicky klesá a často se omezuje pouze na jednotlivé trsy, protože je snížena pravděpodobnost opylení cizím pylem. Směrem hlouběji do Mississippi ubývá *S. leucophylla*, a tak začínají převažovat snadno poznatelné „alaty“, které jsou poměrně pěkné a tak hojné, že jsme si je přezdili na „saláty“. Přespáváme v De Soto National Forest. Ráno prohledáváme okolí našeho nocležiště a nacházíme pěkný mokřad, který je velmi vlhký a opět plný MR. Velmi početná je *S. alata*, která dosahuje místy až 60 % pokryvnosti na větších plochách. Sáry zde bez výskytu dalších druhů již konečně vypadají velmi jednotně a typicky, jak se na *S. alata* sluší. Průměrná výška láček dosahuje hodnoty 43 cm, nejvyšší naměřená má 52 cm. Největší radost ale máme z nálezu tučnice *Pinguicula planifolia*. Roste nepříliš hojně, zato pospolitě na nejvlhčích otevřených místech. Je nezaměnitelná díky sytě červeně zbarveným listům a velkým rozměrům listových růžic - největší dosahují velikost okolo 14 cm v průměru. Zbarvení listových růžic je i ve stejných světelných podmínkách variabilní. Velmi hojná je *D. filiformis* var. *tracyi*.

Téhož dne navštívíme i Mississippi Sandhill Crane National Wildlife Refuge, což je rozsáhlé mokřadní území, které je chráněno kvůli posledním existujícím výskytům populace jeřába kanadského mississipského, který je na rozdíl od většiny dalších poddruhů stálý. Povídáme si s pracovníky centra, jak se jim daří jejich práce a o ochraně cenných mokřadů, hostících jeřáby i MR. Rozhlížíme se i po okolí. V porovnání s rokem 1992 je zde mnohem vyšší hladina vody, takže například Sáry jsou zaplaveny zhruba 20-30 cm vody.

Poté již se téměř loučíme s mokřady a masožravkami a vyrážíme vstříc pouštím Texasu. Opouštíme Mississippi a čeká nás dlouhá cesta Louisianou plná vábení na aligátory menu, či zápasy s těmito plazy, k návštěvám kasina a podobně. Absolvujeme přejezdy dlouhých estakád přes tisovcové mělké mokřady, kterým se místně říká „bayou“ a také přejezd řeky Mississippi v Baton Rouge - hlavním městě Louisiany. Vjíždíme do Texasu a navštívíme něco ryze amerického - pizzerii „All You Can Eat“, kde zaplatíte vstupních 8 dolarů a poté můžete jíst jak dlouho chcete. Pro Čechy samozřejmě dosti velká výzva k přecpání se. Přemýšlíme jak by vypadal takový podnik u nás.

Přespáváme v dešti v blízkosti Big Thicket National Preserve. Toto místo nás od počátku lákalo díky jednomu z nejzápadnějších výskytů Sár.

Sarracenia psittacina (kresba J. Neubauer)

Uznejte, že představa Texasu je přece jen spojena spíše s kaktusy a agávami než s MR. Navíc *S. alata* tu roste jako jediný druh Sáry, dosti izolovaně od výskytů dalších druhů Sár, takže se těšíme, že budeme moudřejší ve variabilitě a vzhledu tohoto problematického druhu. Navštívujeme naučný chodník s přízviskem rosnatkový a dočkáváme se opravdu *S. alata* a *D. capillaris*. *S. alata* ovšem vypadá méně „alatově“ než v Mississippi, místy lze vidět přítomnost znaků *S. leucophylla*. Nevíme, co si o tom myslet. Rostliny jsou poměrně světle zelené. Výška rostlin se pohybuje v rozmezí 40 -45 cm, nejvyšší naměřená lánka měla 57 cm. Trsy jsou rozsáhlé, hodně rozrostlé a patrně tedy i hodně staré. Marně hledáme tučnici *P. pumila*, která tu má rovněž růst.

Pokračujeme dál, trochu jsme přepálili rychlostní limit ve městě a stali jsme se předmětem zájmu dvou šerifů. Poté, co nám vysvětlili, že jsme jeli moc rychle, dávají se do hledání drog. Asi vypadáme jako drogoví dealeři anebo je podezřelé auto z Miami, případně obojí. Texaská policie vypadá daleko nepříjemněji než černošský šerif v Alabamě, jsou to statní mladí pistolníci v neprůstřelných vestách, ze kterých jde strach. Navíc vedoucí téhle hlídky má očividně předsevzetí u nás drogy nalézt a prohledává auto

velmi důkladně a nálezy takových věcí jako jsou pinzety a nůžky jej posilují v přesvědčení, že je na dobré stopě. Jeho kolegové, který nás hlídá, zatím vykládáme, jak má Česká republika dokonalé protidrogové zákony a že vlastně o drogách nic nevíme, až začíná svého kolegu přesvědčovat, že jsme určitě bez viny. Uběhlo však ještě několik dlouhých minut, než jeho nadřízený s velikou nechutí své hledání vzdal a propustil nás. Výrazně jsme si oddechli, ale snažíme se tvářit neutrálně, aby to nevypadalo, že jsme něco opravdu měli. Faktem je, že nakonec se nám omluvili a poděkovali za spolupráci, čehož bychom se v jiných zemích, naši nevyjímáme, asi nedočkali. Tato prohlídka ovlivnila naše předsevzetí pokud možno dodržovat rychlostní limity, abychom se nedostali opět do problémů. V Texasu to naštěstí není tolik obtížné, protože mimo obce je rychlost neomezená, což je součástí texaské hrdosti, že se nenechají omezovat a rychlost je snižena pouze ve městech.

Pokračování příště

InterINFO

„D“ INTERINFO

Letošní setkání členů DARWINIANY v Olomouci

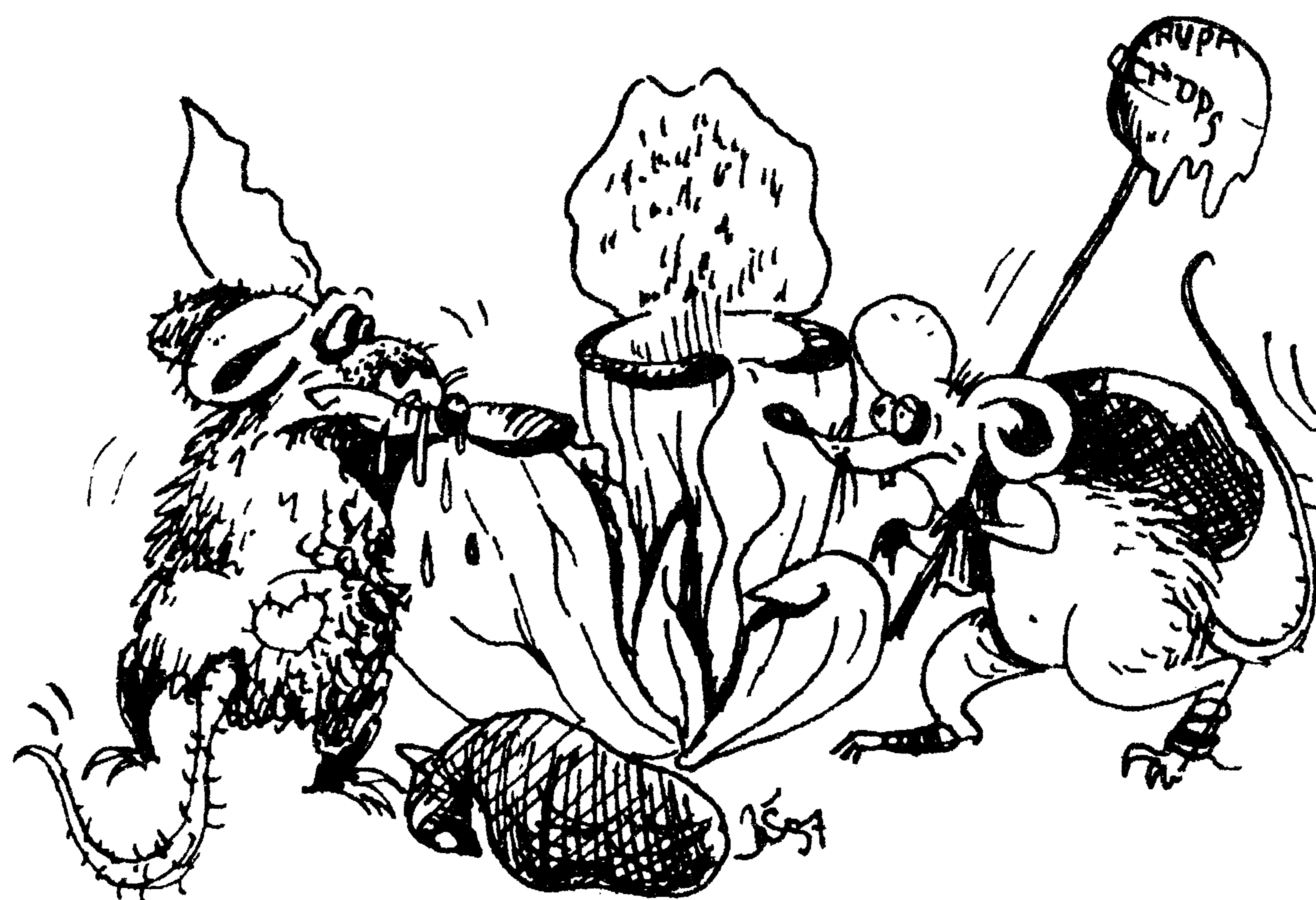
V sobotu, 24.4.1998, se pořádalo setkání členů společnosti na výstavišti olomoucké Flory. Tentokrát mělo opravdu ryze schůzovní charakter. Jako obvykle se schůzování odehrávalo ve sklepní místnosti zajištěné díky ochotné intervenci našeho člena, Ing V. Sedláčka. Celým pořadem schůze provázel brilantně slovem Mgr I. Koudela.

Bohužel, pro časovou zaneprázdněnost V. Rybky odpadla plánovaná přednáška. Též možnost prohlídky skleníků Ing V. Sedláčka a Ing Z. Ježka se pro nepřítomnost obou členů, kteří dali před setkáním přednost svým soukromým záležitostem, zcela rozplynula.

Když jsme spolu s V. Kubešem, Mgr I. Koudelou a jeho ženou po deváté dorazili na místo, vyhlížela situace zpočátku poněkud beznadějně. Zjistili jsme, že chybí směrovky, jež by zájemce navigovaly do pronajaté místnosti. Všude pusto a prázdno. Dotazem u jednoho z pořadatelů výstaviště jsme se dozvěděli, že je nikdo pořádně o setkání DARWINIANY neinformoval, takže dospěli k závěru, že letos setkání vůbec nepořádáme. Nezbyvalo než se po dlouhé a únavné cestě z Prahy pustit na poslední chvíli do vylepování směrovek a zajišťování většího počtu židlí, protože v té době se již začali shromažďovat první členové. Podle podpisů na prezenční listině se jich celkem zúčastnilo 30. Z hostů se podepsali tři.

Projednávané body:

- 1) Informace o zdarech i nezdarech DARWINIANY v uplynulém období.
- 2) Zpráva J. Flíška o stavu semenné banky, hledání zájemce o správu přebytečných gemm (výzva pro členy)
- 3) Zpráva V. Kubeše o stavu čl. základny a pokladny
- 4) Volba představenstva

Na popelnice je tam moc vlhko...

(kresba B.Šponarová)

Výsledky:

Prezident - Zdeněk Žáček, vicepresident - Mgr Ivo Koudela, členové Správní rady - O. Števko, V. Kubeš, J. Neubauer, M. Holub

5) Volba reprezentantů DARWINIANY na bonnské sympozium a výstavu MR.

Výsledek: Hlasováním jednomyslně schválena dvojice Mgr I. Koudela a V. Rybka.

Dále projednávána výše částky, kterou DARWINIANA uvolní pro oba zvolené reprezentanty na částečnou úhradu výdajů spojených s jejich cestou a ubytováním. Odhlasována částka 5 000 Kč pro oba zvolené aktéry.

6) Otázka výkupu snímků MR pro společné fotoalbum. Hlasování tuto aktivitu jednomyslně zamítlo.

7) Jednomyslně schváleno vytvoření „home page“ (domovské stránky) DARWINIANY na internetu. Této záležitosti se ujme kolega L. Teplan

8) Vedení a redakční rada TRIFIDA zvláště informovali a diskutovali se zúčastněnými problematiku spojenou s tvorbou jednotlivých čísel našeho magazínu

Po polední pauze následovalo seznámení s posledními novinkami v literatuře o MR. Zúčastnění měli možnost si prohlédnout četné publikace, které obětavě přivezl Mgr I. Koudela.

Po vyčerpání jednotlivých bodů programu byla schůze oficiálně ukončena.

Výstava MR v Chomutově

6. - 8. 6. 1997 jsme uspořádali malou výstavu MR. Nápad uspořádat výstavu dostala maminka Honzy Hanauera. Ta nám také zapůjčila dvě kanceláře v centru města, kde se akce konala.

Ve větší místnosti jsme vystavovali rostliny. Nejvíce bylo asi špirlic a rosnatek. Nezapomněli jsme však ani na darlingtonii, heliamfory (*H. nutans*), mucholapky, bublinatky a láčkovky (několik kříženců a *N. mirabilis*). Ve stejné místnosti jsme pustili také video a vystavili fotografická alba.

Návštěvníky nejvíce zaujaly *S. purpurea* ssp. *venosa*, *S.x Chelsonii*, *S.x Mitcheliana*, *Dionaea muscipula*, *Drosera binata* a *N. mirabilis*.

V sobotu odpoledne uspořádal M. Srba krátkou přednášku o MR, která se podobala předešlým, jež v minulých letech pořádal v chomutovském Domě dětí a mládeže.

V menší místnosti jsme prodávali své přebytky. Dá se říci, že jsme ulevili přeplněným oknům a vypomohli ne zrovna přeplněným peněženkám. Vstupné

bylo dobrovolné. Ukázalo se, že to byla nejlepší varianta vstupného, protože se kupodivu pár štedrých dobrovolníků našlo.

Letos uspořádáme větší výstavu v Domě dětí a mládeže v Havlíčkově ulici v Chomutově.

Bude se konat 22. - 24. 5.

Pátek 29.5.: 9.00 - 12.00 14.00 - 18.00

Sobota 30.5.: 9.00 - 12.00 14.00 - 18.00

Neděle 31.5.: 9.00 - 12.00

V sobotu od 15.00 hod. se bude konat přednáška o MR.

Vystavovat budeme všech 8 druhů špirlic, přibližně 30 poddruhů, forem a kříženců, alespoň 20 druhů rosnatek, 5 druhů tučnic, 5 druhů bublinek, darlingtonii, snad bude také k vidění *H. nutans*.

Z láčkovek to bude několik kříženců, *N. mirabilis*, *N. gracilis* a vzrostlá *N. x Mizuho* (i když nikdo zatím netuší, jak ji na výstavu přepravit).

Zase hodláme prodávat své přebytky a vstupné ponecháme na dobré vůli návštěvníků.

Pokud by se někdo chtěl vypravit do Chomutova, poradíme mu následující: Z hlavního vlakového nádraží je nejlepší dopravit se autobusem na hlavní autobusové nádraží (Palackého třída). Odtud buď autobusem č.3 nebo č.5. Z „pětky“ vystoupíte na páté zastávce (Palacká je první), v Kostnické ulici, naproti ZŠ. Vystoupíte z autobusu, dáte se doleva, hned zahnete doprava a jdete 100 m rovně až před DDM. Z „trojky“ vystoupíte na šesté zastávce v Jiráskově ulici. Pátá zastávka je před poštou a je kousek vedle, v té samé ulici. Z autobusu půjdete rovnou za nosem, projdete mezi paneláky asi 50 m až k DDM. Dům dětí a mládeže je bývalá mateřská školka se zahradou a nápisem „Dům dětí a mládeže“. Poslední možnost je zeptat se domorodců. Zájemci mohou také zavolat Miroslavu Srbovi (0396/22920) anebo Martinovi Spoustovi (0396/682256). Ti každému podají bližší informace. Všechny Vás srdečně zveme.

Jan Hanauer, Adam Poduška, Marek Vejmelka, Martin Spousta, Miroslav Srba

DARWINIANA děkuje

Rádi bychom cestou Interinfa poděkovali:

- Ing. R. Novákovi za zdarma nakopírované výtisky Taublattu, které zaslal do společné knihovny. Poslal také do knihovny na doplnění výtisky PEL-MELŮ, takže již chybí pouze č. 3,

- V. Rybkovi za věnování 11 snímků z cesty po USA za špirlicemi do společného fotoalba,
- M. Srbovi za zaslání 12 snímků, které mimo jiné zahrnují detaily špirlic, jejich květy, květ tučnice *P. agnata* a rosnatky *D. lovellae*.

Důležité telefony

Pro rychlejší kontakt uvádíme telefonní čísla některých členů vedení DARWINIANY:

Zdeněk Žáček, prezident - 02/ 85 74 589 (domů)

Mgr. Ivo Koudela, viceprezident - 02/ 688 180 4 (zaměstnání)

Václav Kubeš, pokladník - 02/ 471 612 5 nebo 0601/ 23 668 2

Jan Flísek, semenná banka - 0656/ 830482

Miroslav Holub, knihovna - 069 / 67 18 131

Ondrej Števkó, člen Správní rady - +421 / 941 / 42 51 54 (SR)

Kratší sdělení, fejetony, úvahy

***Dischidia pectenoides* - „mravenčí rostlina“**

V tomto článku Vás chci seznámit se zkušenostmi s pěstováním velmi zajímavé rostliny (i když nemasožravé) považované v některých odborných knihách za jednu z vzácností rostlinné říše. Psalo se o ní v časopise PEL-MEL č.1, ale informace, které článek o této rostlině uváděl, byly velmi nepřesné.

Její domovinou je jihovýchodní Asie a Filipíny, kde roste jako epifyt nebo terestricky. Patří do čeledi klejichovitých (*Asclepiadaceae*). Kvete převážně zjara, a to karmínově červenými květy asi 5 cm velkými a nevonnými. Ochmýřená semena zrají v tobolkách, které se po dozrání otevrou. Semena mají téměř 100% klíčivost, ale potřebují na vyklíčení dostatek světla. *Dischidia* vytváří oválné zelené měchýřky ledvinovitého tvaru, velké 2 - 8 cm. Uvnitř měchýřku (vnitřní stěna měchýřku je fialově zbarvená) se rovněž nacházejí kořeny. Patrně proto, že do nich ukládají rostlinnou i živočišnou potravu mravenci, z níž si rostlina

vnitřním kořenovým systémem odebírá část živin. Vstupní otvor do měchýřků je v průměru asi 3 mm veliký.

Rostliny tohoto druhu pěstují v bytových podmínkách na jihovýchodním okně v substrátu pro bromélie, ale také v rašelině s pískem (1:1). Vyžadují mírnou zálivku s měkkou nebo odstátou vodou a prospívá jim časté rosení (není vhodné dlouhodobě rostliny stavět do podmisky s vodou). Jednou do měsíce lze přihnojovat, ale není to podmínkou. K bujnému růstu potřebuje *Dischidia* světlé až polostinné stanoviště (přímé slunce nesnáší) s teplým a vlhkým vzduchem, např. ve skleníku. Mě se ji ale daří úspěšně pěstovat i na okenním parapetu. Přesto doporučuji spíše skleník, protože v něm rostlina vytváří více měchýřků a roste rychleji. Velmi snadno se množí dělením. Upozorňuji, že rostliny obsahují mléčnou tekutinu, která je jedovatá!

Doporučuji tento druh každému, kdo svou sbírku touží obohatit o opravdovou raritu.

Martin Spousta

Mé zkušenosti s výměnou masožravých rostlin, aneb: jak nejlépe přijít o své rostliny

Tento příspěvek se bezprostředně nedotýká pěstování masožravých rostlin, ale úzce s nimi souvisí. Týká se odsouzeníhodného chování určitých lidí, kterým jde jen o své obohacení a nedbají na své sliby. Nečestnost a podvody vítězí! Je mi z toho smutno, ale toto téma nesmí zůstat TABU. Dovolte tedy, abych se s Vámi podělil o své ne zrovna nejlepší zkušenosti...

Na jaře roku 1997 mě kontaktoval pan Jakub Sládeček, jinak se ukrývající za firmou FOLIA (Adresy: Jakub Sládeček, Folia, Kafkova 35, 16000 Praha 6; nebo U železné lávky 6, 11800 Praha 1, e-mail: sladecek@mbox.vol.cz, jak0001@hotmail.com) se žádostí o výměnu masožravých rostlin. Běžná rutina. Během několika následujících týdnů jsme výměnu dohodli a já své rostliny (přes 35 položek!!!) začátkem června J. Sládečkovi odeslal. Tehdy jsem ještě netušil, že jsem naletěl podvodníkovi. J. Sládeček mi převzetí rostlin potvrdil a taktéž se zmínil o tom, že došly v dobrém stavu. S napětím jsem tedy na oplátku očekával jeho slíbené rostliny. Dlouho se nic nedělo. Koncem srpna jsem se zcela náhodou s panem Sládečkem setkal na výstavě v Lysé nad Labem, kde prodával rostliny. Opět mě ujistil, že moji zásilku obdržel v dobrém stavu a rostliny výborně rostou.

Když jsem se dotázal, proč mi ještě slíbené rostliny nezaslal, začal se vymlouvat, že chtěl poslat své rostliny kompletní, tedy i s *Byblis gigantea*, kterou momentálně neměl k dispozici. Sdělil jsem mu tedy, ať pošle ostatní rostliny bez této položky. Tehdy jsem od něj dostal tři z mnoha slíbených druhů. To byly první a zároveň i poslední rostliny, které jsem od J. Sládečka viděl.

Opět se dlouho nic nedělo. Byl jsem trpělivý, vědom si toho, že ne vždy jde vše tak, jak bychom si představovali, a že své rostliny nakonec obdržím. Nikdy jsem neměl s výměnami špatné zkušenosti a vždy probíhaly ke spokojenosti obou účastníků. Neměl jsem tedy důvod J. Sládečkovi nevěřit. Počátkem října, kdy pohár mé trpělivosti zvolna začal přetékat, jsem opět J. Sládečka kontaktoval e-mailem. Následně jsem se dočkal odpovědi, s tím, že část rostlin již byla zaslána počátkem října a ostatní budou zaslány ihned, jakmile to bude možné. Potěšilo mě to. Obrnil jsem se tedy opět trpělivostí a čekal na tolik slibovaný balíček. Bohužel, během následujících několika týdnů opět nepřišel. Naše pošta ne vždy funguje spolehlivě - o tom se mohl přesvědčit snad každý z Vás. Chtěl jsem tedy "údajně ztracený" balíček nechat vyhledat podle podacího čísla. Na tuto informaci jsem se J. Sládečka také chtěl zeptat. Bohužel jaké bylo mé překvapení, když J. Sládeček na mé telefonické vzkazy přestal reagovat a přestal taktéž odpovídat i na mou ostatní poštu. A že jsem se snažil s ním spojit! Odeslal jsem asi desítku e-mailů a taktéž jsem mu několikrát telefonoval. Bohužel vše bez úspěchu. Nedostal jsem ani jedinou odpověď na své prosby týkající se vysvětlení této překérní situace.

Je mi líto, ale nabyl jsem pocitu, že je něco v nepořádku, a že jsem naletěl podvodníkovi. Jak jinak by jste si takovéto chování mohli vysvětlit? Domnívám se tedy, že onen inkriminovaný balík nebyl vůbec odeslán, a že zaslání bylo fingované. Zkušenosti ostatních to také potvrzují. Velmi mě mrzí, že se mezi námi mohou vyskytovat lidé, kteří hřeší na důvěru jiných. Bohužel jsem J. Sládečkovi nenaletěl jako jediný. Pokud pomínu nesmírně špatné zkušenosti několika pěstitelů s kvalitou zaslaných MR od jeho firmy Folia (kteří se také marně dožadují nápravy), pak další skupinou podvedených jsou zahraniční pěstitelé, ze kterých pan Sládeček podvodně vylákal množství semen a rostlin a stále jim dluží slíbené semena a rostliny. Uveřejnil jsem podobné varování jako toto na internetové diskusní skupině týkající se MR a odpovědělo mi kolem 10 nespokojených lidí, kteří měli s panem Sládečkem co do činění. Jakub Sládeček využívá vždy stejné špinavé taktiky, napíše, že slíbené rostliny pošle: "Jakmile to počasí dovolí", anebo "Jakmile to bude možné" - podobně, jako to zkoušel na mě, a poté co se začali zajímat, kdy slíbené rostliny odešle, sdělil jim, podobně jako mi, že se zásilka

pravděpodobně ztratila. Jiným dodnes neodpověděl. Netřeba zdůrazňovat, jak se takovéto chování odráží na pověsti ostatních seriózních pěstitelů z naší republiky. S takovou neseriózností a "sprostým" chováním jsem se ještě neseťkal!

Velmi mne mrzí, že musím psát o takovémto problému, raději bych psal o masožravých rostlinách. Přesto to považuji za nutné varování, nicméně záleží na každém z Vás, jestli s J. Sládečkem vstoupíte do nějakého kontaktu. Já už to po těchto zkušenostech neudělám.

Přeji Vám lepší zkušenosti s výměnami, než jsem měl já.

Dodatek:

V rámci objektivitu musím potvrdit, že existuje jeden člověk, který měl s výše jmenovaným lepší zkušenosti, ale asi je to jenom "výjimka potvrzující pravidlo".

Po napsání tohoto článku jsem celou tuto situaci považoval pro mě bohužel za ukončenou a nechtěl jsem se k ní dál vracet. Začátkem března 1998 si J. Sládeček u SB objednal semena. Využil jsem opět této příležitosti a tentokrát jsem již opravdu naposledy požádal o opětovné vysvětlení, bohužel odpovědí bylo pouze stručné potvrzení objednávky bez jakéhokoliv dalšího komentáře. Toto samo o sobě vypovídá o ignoranci, s jakou jsem se nejen já mnoho měsíců setkával a potvrzuje můj předešlý závěr.

Jan Flísek

Mé zkušenosti s objednávkou masožravých rostlin od firmy FOLIA zastoupenou panem Jakubem Sládečkem

Během prázdnin loňského roku jsem si objednal z velmi zajímavého a rozsáhlého katalogu firmy Folia masožravou rostlinu *Dionaea muscipula* "Big Traps" společně se substrátem a návodem k pěstování. Uváděná cena byla asi 80,- Kč za rostlinu.

Za měsíc mi došel balíček na dobírku v ceně 160,-Kč. Po otevření se z něj vysypala suchá hlína a "sušenka", či jakási herbářová položka, která jen vzdáleně připomínala to, co jsem si objednal. Ještě ke všemu balík byl odeslán 3.9.1997 ve středu. Tak ještě stihnul pobýt víkend na poště.

Obratem jsem panu Sládečkovi napsal reklamaci a očekával seriózní jednání,

ale již se neozval. Ačkoliv si z knihovny Darwiniany, kterou spravuji objednal publikace a tedy měl dost příležitostí se mnou tuto věc vyřídit, nestalo se tak. Na můj dopis opět nereagoval.

Všem tuto firmu "vřele doporučuji"!!!

Miroslav Holub

(kresba B. Šponarová)

Nové druhy rodu *Byblis*

Začátkem března tohoto roku jsem obdržel od Allena Lowrieho **Taxonomickou revizi rodu *Byblis* (*Byblidaceae*) v Severní Austrálii** (A taxonomic revision of the genus *Byblis* (*Byblidaceae*) in northern Australia - autoři Allen Lowrie a John G. Conran) - *Nuytsia* 12(1): 59-74 (1998).

Tato práce popisuje dva nové druhy, jeden staronový a druh *Byblis liniflora* Salisb.

Jedná se o následující druhy

1) *Byblis aquatica* Lowrie & Conran

Tento nový druh byl znám pod provizorním názvem *Byblis aff. liniflora* „Darwin“ a informoval jsem Vás o něm na stránkách TRIFIDA 4/96.

2) *Byblis filifolia* Planch.

Jedná se o staronově popsáný druh, který v roce 1848 popsal Planchon jako *B. filifolia*. tento název však nebyl uznán a jméno *B. filifolia* bylo do nedávna považováno pouze za synonymum. V roce 1993 byl popsán poddruh *Byblis liniflora subsp. occidentalis* Conran & Lowrie. Tento poddruh byl však začátkem roku uznán jako nový druh, a byl mu přidělen jeho „staronový“ název *Byblis filifolia*. *Byblis filifolia* byla dříve označována také jako *B. aff. liniflora* „Kununurra“.

3) *Byblis rorida* Lowrie & Conran

Jedná se o nový druh, vyskytující se na severu Západní Austrálie.

4) *Byblis liniflora* Salisb.

Asi všem dobře známá byblida, takže netřeba více dodávat.

V této práci je podrobně popsán každý z těchto čtyř druhů, jsou zde vyobrazeny na kvalitních perokresbách Allena Lowrieho. Dále jsou zde uvedeny mapy rozšíření jednotlivých druhů, podrobné popisy lokalit a mnoho dalších informací.

Svolí-li Allen, aby byly kopie této a dalších jeho prací, které jsem obdržel, dány k dispozici knihovně Darwiniany, budete mít možnost, si tyto publikace zapůjčit. Jedná se o práci **Nový druh rodu *Utricularia* (*Lentibulariaceae*) z jihozápadu Západní Austrálie** (A new species of *Utricularia* (*Lentibulariaceae*) from the south-west of Western Australia pojednávající o nově popsané bublinatce

U. paulineae, pojmenované po Allenově manželce) a *D. paradoxa* (*Droseraceae*), nový druh ze severní Austrálie (*D. paradoxa* (*Droseraceae*), a new species from northern Australia).

Nutno podotknout, že všechny tyto popisy jsou v angličtině. Není však vyloučeno, že se s překlady těchto prací setkáte na stránkách některého z příštích čísel TRIFIDA, nebo si alespoň budete moci o těchto masožravých rostlinách něco zajímavého přečíst. Ostatně o druhu *Drosera paradoxa* (*D. petiolaris* aff. *Erect*) jste se mohli dovědět něco bližšího v minulém čísle TRIFIDA.

Na závěr ještě dovoďte jednu poznámku k byblidám: *Byblis* aff. *liniflora* „*Darwin*“ (JF), kterou jsem před časem prostřednictvím SB nabízel dalším pěstitelům MR je *Byblis aquatica*. *B. aff. liniflora* „*Darwin*“, kterou nedávno v SB nabízel Petr Toufar (PT), není ve skutečnosti *B. aquatica*, ale *B. liniflora* nebo *B. filifolia*. Semena této byblidy byla asi někdy v minulosti špatně označena nebo zaměněna (*Darwin* za *Kunurra*), protože označení Petrových semen *B. aff. liniflora* „*Darwin*“ (PT) neodpovídá druhu *B. aquatica*. V roce 1996 jsem měl možnost tyto rostliny u Petra pozorovat. Vzhledem k tomu, že vykazovaly určité rozdíly od druhu *B. liniflora*, přikláněl bych se k názoru, že se jedná o druh podobný *B. filifolia*.

Jan Flísek

Poznámka redakční rady: Je zajímavé a jistě i potěšitelné, že v Lowrieho práci o byblidách je citován i TRIFID, resp. výše zmiňovaný článek kolegy J. Flíska. Že by TRIFID začínal získávat popularitu i v zahraničí?

Drosera rosulata (kresba B. Šponarová)

Nová kniha o láčkovkách Bornea v knihovně DARWINIANY

M. Holub, Z. Žáček

Nepenthes of Borneo, Charles Clarke, angl., 210 str., křídový papír, formát cca A4, 122 obrázků (barevné snímky včetně několika pérovek, schémat, diagramů a tabulek); v r. 1997 vydalo nakl. Natural History Publications, Kota Kinabalu (Borneo) ve sdružení se Science and Technology Unit, Sabah.

Úvodem recenze bychom zde rádi za všechny členy DARWINIANY vyslovili vřelý dík nově zvolenému viceprezidentovi, Mgr I. Koudelovi, jehož zásluhou se kniha dostala nejen do společné knihovny, ale i do knihoven jednotlivých zájemců, kteří si ji u něj mohli předem objednat. Nákup tak výpravné knihy v několika výtiscích až z daleké Malajsie (kdy se v ceně přirozeně projeví též nezanedbatelné náklady za poštovné a různé manipulační poplatky) si vyžádal nemalou finanční částku, kterou byl Ivo nucen neodkladně poukázat převážně ze svých prostředků, jež se mu vrací často velmi pomalu a zdlouhavě, neboť je tolerantní i k takovým, kteří tuto nákladnou knihu touží vlastnit, ale nemohou si ji dovolit zaplatit ihned. O to více mrzí, že se vyskytl i případ nespokojenosti s výší částky za objednanou knihu. Naštěstí pouze jediný. Získat tak nádhernou publikaci z daleké ciziny bez nervů a časových schodků přímo do domu je samo o sobě za nadstandardní příplatek. Ten si však Ivo nevybírání v penězích. Jedinou odměnou je mu radost a nadšení těch, jimž koupí knihy zprostředkoval.

Na zadní záložce barevného přebalu knihy máme možnost seznámit se s autorem slovem i obrazem. Dozvídáme se, že je rodilým australianem z Melbourne, kde na Monash University vystudoval botaniku a poté ekosystémový management na University of New England v Armidale v Novém Jižním Walesu. Na Borneo jej zájem o láčkovky poprvé přivábil v r. 1987 a od té doby se tam stále vrací.

V letech 1989- 90 se zdržoval v Brunei, studoval ekologii láčkovek a často

N. x formosa (kresba B. Šponarová)

J. Barkman, T. Carow, C. L. Chan, A. Y. C. Chung, A. Lamb, A. Wistuba a další. Nechybí snad na žádné straně. Čarokrásný pohled Vám poskytne již sama snímatelná obálka, kterou na přední straně zdobí detailní pohled na láčku *N. rajah*, zatímco dekoraci zadní strany zajišťuje s plným efektem *N. vetchii*, jejíž lodyha s kompletními listy (tj. s čepelemi, úponkami a láčkami) se těsně přimyká ke kmeni stromu, spirálovitě jej obtáčí a mizí kdesi v jeho vrcholku mimo záběr. Na

cestoval po celém ostrově. V mezidobích vyučoval ekologii a biometriku na James Cook University v Queenslandu a působil jako zahradní konzultant v Hong Kongu. Nyní je jeho pracovním zázemím Hong Kong University of Science. Kniha „Láčkovky Bornea“ je jeho prvotinou a poskytuje souhrnný přehled o výzkumu láčkovek, jímž se při cestách po Borneu zabýval.

Je rozdělena do šesti kapitol, z nichž první tři se bornejským láčkovkám věnují obecně a zbylé tři speciálně. Než se pustíme do jejich podrobnějšího rozboru, je třeba se zvláště zmínit o dominantě knihy, kterou jsou bezesporu nádherné barevné snímky. V celé knize najdete jen snímky jasné, ostré, pečlivě vybrané a bez kazu. Všechny jsou opatřeny stručnými doprovodnými popisky. Nejsou jen z dílny autorovy. Podíleli se na nich rovněž T.

předsádce jste omráčeni další delikatesou - detailním záběrem láčky *N. edwardsiana*. Nestačíte ani vydechnout a hned za obsahem narazíte na snímek domorodého děvčátka, které v rukou drží obrovskou zpola odumřelou láčku *N. rajah*. Na pozadí snímku se tyčí nejasná modravá silueta horského vrcholu v mlžném oparu. Přelétnete úvodní slovo sabahského ministra na protější straně, obrátíte list a dříve než se dáte do čtení autorovy předmluvy vpravo, uchvátí Vás vlevo celostránkový snímek, který zachycuje horský svah s kvetoucími jedinci *N. rajah*. Teprve poté začíná vlastní kniha. V první kapitole je čtenář stručně seznámen s historií poznávání a sběru láčkovek na Borneu, s jejich celkovým rozšířením, vypsány jsou rovněž i všechny nepříbuzné rody MR s podobnou loveckou strategií. Dále jsou uvedeny minimální a maximální objemové kapacity pastí u láčkovek, rozdělení na nížinné a vysokohorské druhy, zmíněna je i rozmanitost prostředí, v nichž rostou, typ substrátu, blízké příbuzenství s čeledí rosnatkovitých (*Droseraceae*) a dvě teorie, které se pokoušejí vysvětlit dnešní celkové rozšíření rodu. Zvláštní podkapitola je věnována geografickému přiblížení Bornea, při jejímž čtení se může zájemce dobře orientovat v připojené mapce. První kapitola končí úvahou o našem měnícím se postoji vůči láčkovkám, jenž již dnes nezahrnuje pouze masožravou povahu pastí, ale také jejich košaté potravní řetězce a vztahy s rozmanitými druhy živočichů.

Druhá kapitola se zaměřuje na stavbu rostlinného těla láčkovek. Za doprovodu pérovek je probírána lodyha a listy, úponky, květy, plody a semena. Následuje rozbor stavby a funkce láčky, její vývoj a životnost. Zde se poprvé setkáváme se dvěma přílohami, které sestávají vždy z několika zarámovaných stránek na světle zeleném podkladu. Jde o studijní vědecké příklady, které dokumentují nějak speciální výzkum, v tomto případě životnost láček u čtyř nížinných druhů rodu *Nepenthes* a vývoj láčky u *N. bicalcarata*. Každý studijní příklad je provázen tabulkami, schémata, diagramy, popř. snímky. Čtenář je vždy stručně seznámen s cílem výzkumu, jeho metodikou, s výsledky a s jejich rozbořením.

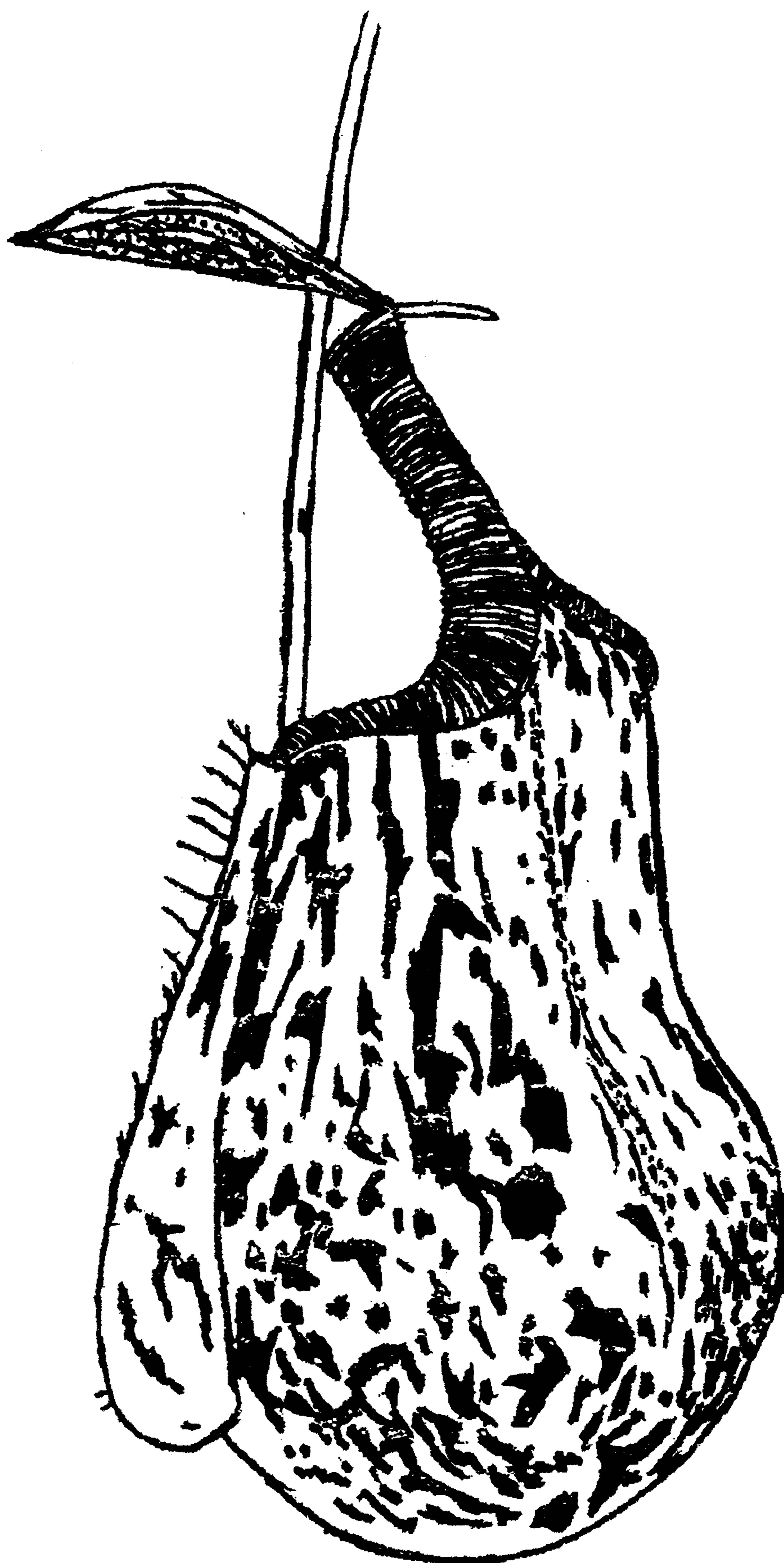
Třetí kapitola se věnuje ekologii láčkovek, a to nejprve typickým prostředím, v nichž s oblibou rostou. Postupně jsou popisovány: tropický nížinný deštný prales, vřesovištní les (místně zvaný „kerangas“), bažinaté rašeliništní lesy, horské lesy a vápencové či krasové výstupy. Všechny uvedené vegetační formace provází barevné snímky. Další podkapitolou ekologické části je lapání kořisti se třemi studijními příklady, jež se zabývají spektrem kořisti v láčkách *N. rafflesiana*, zkoumáním, zda jde u láček *N. lowii* o unikátní lapací mechanismus na živiny a zda se u láček *N. albomarginata* vyvinulo lapání termitů specializovaně.

Třetí oddíl ekologické kapitoly značně podrobně rozebírá „láčku jako životní

prostředí pro živočichy“. Popisuje rozmanité dočasné i stálé obyvatelé láček, a to jak z kmene bezobratlých tak i obratlovců. Věnuje pozornost potravním řetězcům, které v láčkách normálně fungují a diskutuje kvalitu interakcí mezi živočichy a láčkovkami. I tuto část provází studijní příklad, který analyzuje vztah mravenců a láček *N. bicalcarata*.

Kapitola čtvrtá tvoří jádro knihy. V úvodu informuje čtenáře o prvních objevech a popisech, zvláště se zmiňuje o taxonomickém zpracování rodu láčkovka (*Nepenthes*) v podání MacFarlana a Dansera, nezapomíná ani na nejnovější monografie tohoto typu a uvádí i některé problémy spojené s taxonomií láčkovek. Následuje přehledná tabulka s výčtem 31 druhů bornejských láčkovek a po ní klíč k jejich určování.

Jednotlivé druhy jsou řazeny abecedně podle latinského druhového jména. U každého jsou uvedena synonyma, popisované variety a formy, rozšíření, rozsah nadm. výšky, známí přirození kříženci, charakteristická prostředí, podrobný botanický popis, v němž čtenáři usnadňuje rychlou orientaci tučné vytištění jednotlivých popisovaných částí rostliny (lodyha, listy, láčky, květenství a odění či ochlupení) a nakonec doplňující poznámky. Každý druh, s výjimkou *N. campanulata*, jejíž láčka je ilustrována ČB pérovkou, provází portrét jednoho či více barevných snímků, které vesměs detailně zobrazují typickou láčku (láčky) daného druhu.

Nepenthes thorelii (kresba J. Neubauer podle Phillipps & Lamb: Pitcher Plants of Borneo)

Tuto kapitolu uzavírají dvě podkapitoly. První, jež zahrnuje 6 položek, se zabývá pochybnými druhy a chybnými záznamy, druhá pak nepopsanými a neúplně určenými taxony (2 položky).

Pátá kapitola se zabývá přirozenými hybridy. Vysvětluje, za jakých okolností vznikají, uvažuje otázku, kdy lze hybridy považovat za druhy, nevynechává ani zmínku o tzv. komplexních hybridech, na jejichž vzniku se podílí více než dva druhy. Následuje popis a rozbor 16 přirozených hybridních forem. Celá tato část je opět bohatě ilustrována skvostnými barevnými snímky (povětšinou detaily láček uváděných hybridů). Doplnkem páté kapitoly je poslední z celkem sedmi studijních příkladů. Analyzuje bezobratlou faunu v láčkách přírodního hybrida *N. bicalcarata* x *N. gracilis*.

Šestá a závěrečná kapitola se zamýšlí nad budoucností láčkovek na Borneu. Seznamuje čtenáře s mírou ochrany jednotlivých druhů tohoto ostrova slovem i přehlednou tabulkou, na příkladu dvou druhů (*N. rajah* a *N. clipeata*) ukazuje rozdílnost podmínek, za nichž jsou ochranáři nuceni svůj vliv uplatňovat, zvláštní oddíl je věnován devastaci přirozeného prostředí láčkovek, autor nevynechal ani významný negativní faktor, jímž je neuvážený sběr rostlin ve volné přírodě. Předposlední podkapitola shrnuje současný stav ochrany láčkovek na Borneu a klasifikuje jej jako problematický. V závěrečné podkapitole nazvané „budoucí objevy a revize“ autor nevyklučuje možnost nových objevů, protože členité a rozlohou ohromné Borneo stále poskytuje celou řadu málo prozkoumaných oblastí.

Knihu doplňuje rozsáhlý soubor odkazů na další literaturu, terminologický glosář, dodatek A (s výčtem 41 známých přirozených hybridů, z nichž 16, podrobně popisovaných v kap. páté, je vytištěno tučně), dodatek B (který obsahuje přehled kritérií IUCN pro hodnocení míry ochrany rostlin a živočichů), poděkování, obecný index a index vědeckých názvů.

Úplně na konci knihy na Vás ještě čeká přehlídka a současně nabídka 55 titulů nakladatelství Natural History Publications, jež se věnují rozmanitým faunistickým a floristickým tématům Bornea a přilehlých ostrovů.

Domníváme se, že Clarkeova prvotina uspokojí nároky i nejnáročnějšího milovníka přírody a láčkovek zvláště. Nezbyvá než doufat, že zdaleka neřekl své poslední slovo.

O seriálu „Dravci v říši rostlin“ v českém magazínu HIGH LIFE

Tom Polívka, Lund, Švédsko

Již delší dobu bylo části „masožravé“ veřejnosti známo, že se chystá poměrně rozsáhlý projekt v mě neznámém časopisu High Life, který bude pojednávat o masožravých rostlinách. Jelikož tento časopis vychází i na internetu, měl jsem to potěšení si jej přečíst i zde, mimo republiku. Nabídku napsat na tento projekt krátkou recenzi do této rubriky jsem přijal s potěšením, neboť již samo jméno autora – Zdeňka Žáčka – zaručuje kvalitu jak odbornou, tak i jazykovou.

Rozsáhlá studie s názvem „Dravci v říši rostlin“ je po dlouhé době od vydání Studničkovy knihy „Masožravé rostliny“ (Academia, 1984) druhým pokusem seznámit širokou veřejnost v České Republice se světem masožravých rostlin. První vlašťovkou v této oblasti bylo loňské vydání stejnojmenné knihy Ing. Z. Ježka (Květ, 1997). „Dravci v říši rostlin“ nabízí zábavnou a přitom vysoce odbornou formou pohled do světa rostlin, které jsou pro většinu lidí zastřeny tajemnem. Je nutné poznamenat, že na rozdíl od knihy Ing. Z. Ježka se tento seriál objevuje v časopise určeném veřejnosti a tudíž pravděpodobně zasáhne daleko širší vrstvu obyvatelstva, což je významné zejména z hlediska uvedení masožravých rostlin do povědomí široké veřejnosti. Nevěřím, že by mýty o rostlinách nebezpečných člověku vymizely docela, ale rozhodně si spousta lidí uvědomí, co to masožravé rostliny vlastně jsou.

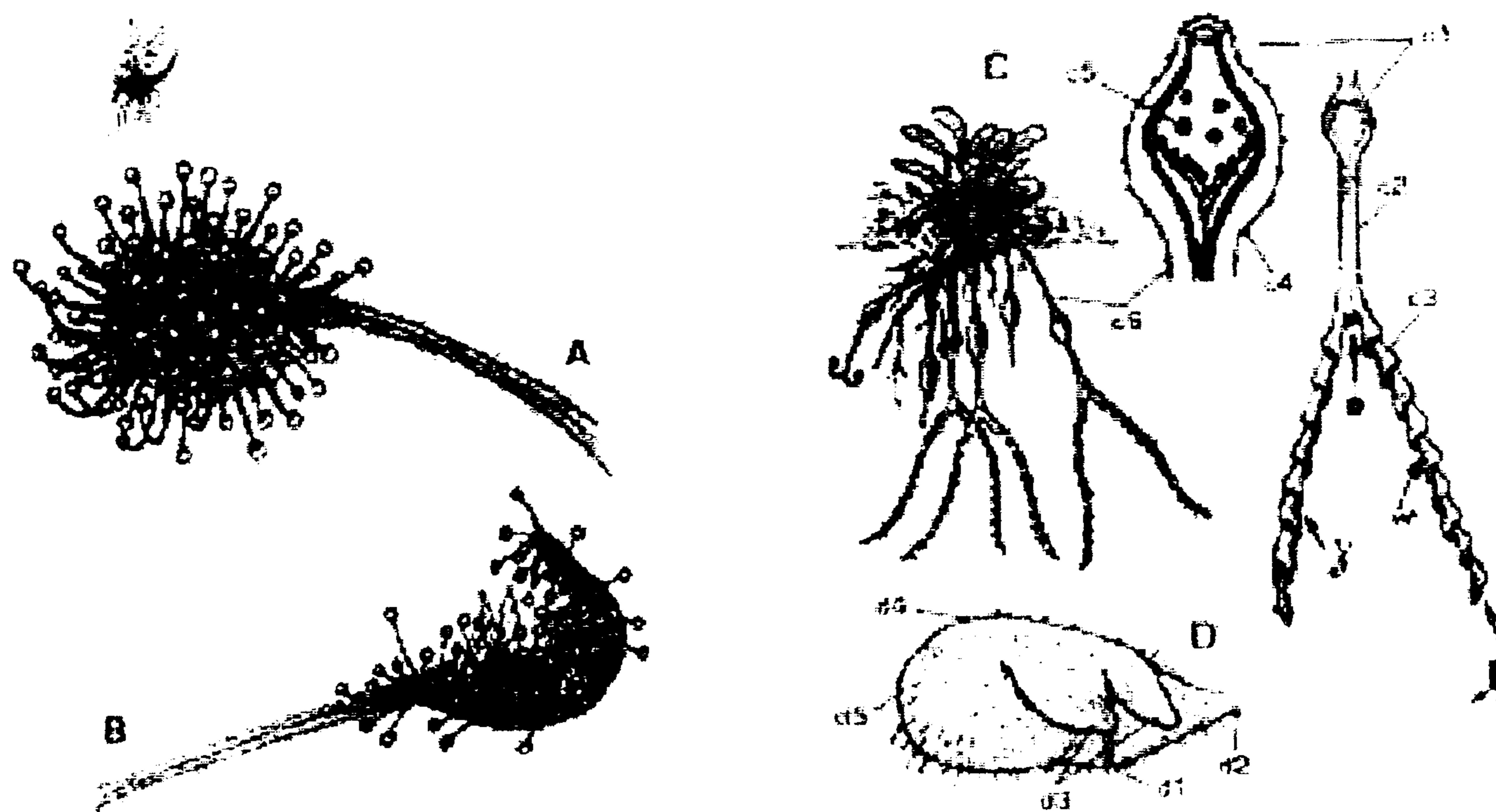
Z prvního dílu, který jsem zatím měl možnost číst, jasně vyplývá autorův záměr upoutat čtenáře zábavnou formou, do které jsou umně vpleteny odborné termíny, takže si čtenář mnohdy ani neuvědomí, že si právě přečetl termín, který se normálně používá pouze na botanických konferencích. První díl je stručnou a zároveň velmi výstižnou branou do světa masožravých rostlin a odborně by jej bylo možné nazvat evolucí a ekologií masožravých rostlin. Čtenář se dozví vše, co je třeba vědět o nárocích masožravých rostlin z hlediska teploty, osvětlení, výživy i rozšíření, nechybí ani důležitá poznámka o druzích, které se vyskytují na území České Republiky.

Velká část prvního dílu je věnována evoluci masožravých rostlin, tedy způsobu, jakým se u rostlin masožravost vyvinula. Pozornost je věnována zejména velké rozmanitosti typů pastí a způsobům „strategie přežití“ jednotlivých rodů

masožravých rostlin. Celý text je doprovázen množstvím profesionálně vyvedených fotografií, které jen podtrhují kvalitu celého projektu a je vidět, že spolupráce autor-fotograf-vydavatel funguje velice dobře, což je v případě textu podobného zaměření klíčové. Kromě fotografií se můžeme taktéž setkat s autorovými kresbami (a to barevnými!), jejichž kvalitu netřeba vyzvedávat, neboť každý čtenář TRIFIDA se s nimi v černobílém provedení nescetněkrát setkal. V této evoluční sekci je možné zřetelně vysledovat, že botanika je autorovou silnou stránkou, ale podle mého názoru je v některých místech použito až příliš mnoho odborných termínů. Zejména dva vývojové stromy dvou velkých oddělení rostlin (*Magnoliophyta* a *Cormobionta*) jsou podle mě na čtenáře časopisu typu High Life přece jen příliš. Tuto skutečnost jsem si však uvědomil teprve při čtení jiných článků z tohoto časopisu, které po stránce odborné není možné srovnávat s článkem „Dravci v říši rostlin,“. Právě tato odborná kvalita prvního dílu slibuje kvalitní počtení také pro znalce masožravých rostlin u nás, protože podle mých osobních zkušeností je u nás dost zdatných pěstitelů, ale jen velmi málo z nich je obdařeno i znalostmi botanickými. Právě tyto botanické znalosti lze ve více než přijatelné formě načerpat ze seriálu „Dravci v říši rostlin“.

V současné době nezbyvá než se těšit na další díly seriálu, který již svým prvním dílem naznačil svůj další osud. Stejně jako dříve měl každý správný masožravkář v Čechách v knihovně Studničkovy „Masožravé rostliny“, v dalších letech k této bezesporu kvalitní knize přibude šest čísel časopisu High Life se seriálem Zdeňka Žáčka.

Pro čtenáře TRIFIDA, kteří jsou již „připojeni“, uvádím internetovou adresu, kde je možné si přečíst časopis High Life: <http://www.trafika.cz/hl>.

Ukázky obrázků z časopisu High Life (kresby Z. Žáček)

Jaké jsou vyhlídky na opakované vydání knihy MR Austrálie, sv. 1., od A. Lowrieho ?

Kolega Mgr. I. Koudela se po síti pídil, jak je to v současnosti s možností zakoupení jednotlivých svazků třídílné knihy A. Lowrieho - MR Austrálie. Z odpovědi, kterou obdržel vyjímáme pro zájemce nejpodstatnější. Otiskujeme text v české i anglické verzi s ohledem na naše zahraniční členy.

Pozn. redakce

Po několikadenním čekání, zda se někdo s Allenem spojí ohledně dotisku této knihy, jsem se rozhodl zatelefonovat autorovi sám. Než se vypořádám s hlavním tématem, předešlu několik dalších všeobecných informací.

Allen v současné době koriguje 3. svazek této řady a z nakladatelství University of Western Australia se dozvídá, že by knihu rádi publikovali do letošního července. Domnívá se, že je termín tentokrát trochu optimističtější. Allen také sdělil, že si „pohrává“ s konceptem přepracování všech tří svazků v jeden.

Ti z nás, kteří už obdrželi po síti současný katalog A. Lowrieho, se dozvěděli, že 1. svazek je uváděn jako „celosvětově nedostupný“, pokud nejste připraveni zaplatit 750 \$AU za brožované nebo 1 000 \$AU za vázané vydání u firmy Colin v Triffid Park.

Jako vedlejší bod uvádí Allen v katalogu použitá vydání 2. svazku v cenovém rozsahu 35 \$AU až 75 \$AU v závislosti na brožované či vázané formě (s nebo bez poškozené obálky). Triffid Park uvádí 2. svazek za cenu 100 \$AU u vázaného (opotřebovaného?) a za cenu 75 \$AU u brožovaného (opotřebovaného?) vydání.

Vraťme se ale k hlavnímu tématu, jak získat výtisk 1. svazku za rozumnou cenu. Zdá se, že existuje několik možností:

1. Vydavatel snad bude ochoten opatřit vázané fotokopie podobně jako je nabízela firma MIT Press. Osobně bych si přál barevné snímky, což samozřejmě zvyšuje cenu. Hromadnou objednávkou by se základní cena měla logicky snižovat.

2. Je-li vydavatel ochoten vydat standardní přetisk (dotisk), základní cena by opět měla klesat při hromadné objednávce.

Allen říkal, že by byl ochoten promluvit se svým nakladatelem ohledně dotisku MR Austrálie, sv. 1. První vydání vyšlo v r. 1989 v nákladu 2 000 výtisků a prodávalo se za 38 \$AU. Allen má dojem, že by byl nakladatel nakloněn

myšlenke opětovného vydání mnohem víc, bude-li jeho většina předplacena. Snížilo by to konečnou cenu, protože by nebyli zapojeni distributoři a knihkupci. A jsou zde další záležitosti, které by se musely adresovat, např. hromadná lodní přeprava a vybírání předplatného od jednotlivých zájemců. Je jasné, že dříve než začneme mrhat energií v tomto směru, potřebujeme vědět, máme-li k takové operaci dostatečný počet „zákazníků“.

Spolu s Allenem cítíme, že je třeba, aby byl k dispozici konkrétní seznam zájemců o MR Austrálie, sv. 1. Teprve pak bude mít smysl, aby Allen promluvil s nakladatelem. Jsem takový seznam ochoten shromáždit a sestavit a poté jej předat Allenovi k pohovoru s nakladatelem. I při optimistické naději na nejskromnější náklad o 300 - 500 výtiscích snad není neprozíravé „mlátit prázdnou slámu“ do té míry, aby se zjistilo, zda lze zvyšovat počet zájemců oslovením kohokoliv, kdo by snad mohl mít zájem.

Omezený náklad bude pravděpodobně znamenat omezenou volbu vzhledem k proměnlivosti formátu. Proto by mělo být užitečné vědět, čemu dáváme přednost. Zda:

- A. Vázanému vydání
- B. Brožovanému vydání
- C. Fotokopii (ČB)
- D. Fotokopii (Barevné)

Ocenil bych jakoukoliv myšlenku nebo nápad, který se k tomuto návrhu vztahuje.

Máte-li zájem o koupi jednoho nebo více výtisků knihy MR Austrálie, sv. 1., od A. Lowrieho, zašlete mi e-mail s počtem výtisků a preferovaným formátem.

O jakémkoliv pokroku, pokud k nějakému v této věci dojde, vás budu informovat na CP digest.

Bob Sheppard, e-mail: sctrfcs@aol.com
Překlad: Z. Ž.

The Subject: The Carnivorous Plants, Volume 1, by Allen Lowrie

After waiting a few days to see if anyone had ever contacted Allen regarding a reprint of this book I decided to telephone the author myself. I will pass along

some more general information before dealing with the main topic. Allen is currently proof reading Volume 3 in this series and understands from University of Western Australia Press that they would like to publish the book by July of this year. He believes this time line to be a bit optimistic.

Allen also said that he had been 'toying' with the concept of redoing all three volumes as one composite work.

Those of us who have downloaded Allen Lowrie's recent catalogue will know that Volume 1 is cited as 'none available worldwide', that is unless you are prepared to pay \$Au 750.00 for the soft cover version(used?) or \$Au 1,000 for the hard cover version from Colin at Triffid Park.

As a side point, Allen lists used Volume 2 editions at a price range of \$Au 35.00 to \$Au 75.00 dependent upon soft or hard cover/with or without cover damage. Triffid Park lists Volume 2 at \$Au 100.00 hard cover(used?) and the soft cover version at \$Au 75.00(used?).

Returning to the main issue of how to acquire a copy of Volume 1 at a reasonable price, there may be a few possible alternatives.

1. The publisher may be willing to provide bound photocopies in a manner similar to that offered by MIT Press. Personally, I would want the photographs in color which of course increases the cost. The unit cost could logically be reduced by placing a bulk order.

2. If the publisher is willing to run a standard reprint there should once again be a unit cost reduction with a bulk order.

Allen said he would be willing to approach his publisher regarding a reprint of 'Carnivorous Plants of Australia, Volume 1'. The first printing was apparently in 1989 with a run of 2,000 copies and were sold at ~\$Au38.00.

Allen feels that the publisher would be much more receptive to the idea of reprinting if most of the run would be presold. This would also reduce the final cost as distributors and bookstores would not be involved. There are other logistics that would have to be addressed such as bulk shipping and the gathering together of individual book payments. Obviously before any energy is expended in that direction we first need to know if we have the viable number of 'customers' to make this work.

Allen and I feel there has to be concrete evidence of a demand for 'Carnivorous Plants of Australia, Volume 1' before approaching the publisher.

I am willing to collect and compile such evidence and pass it on to Allen for his discussions with the publisher. Even with an optimistic hope for a modest run

of 300 to 500 copies it might be prudent to 'beat the bushes' to a degree to see if we can increase the numbers by talking to whoever might be interested.

A limited press run will likely mean limited choice relative to format variables. It could however, be useful to know our preferences of the following:

- A. Hard bound
- B. Soft bound
- C. Photocopy(black & white)
- D. Photocopy(color photographs)

I would appreciate any thoughts or suggestions anyone might have relative to this proposal.

If you are potentially interested in purchasing one or more copies of 'Carnivorous Plants of Australia, Volume 1' by Allen Lowrie, send me an E-mail indicating the number of copies and preferred formats.

I will post any new developments to the CPdigest if and when they occur.

Bob Sheppard
sctrfcs@aol.com

Konečně Lowrie III ?

Dostalo se mi zpráv, že vydání „Carnivorous Plants of Australia, Vol.3“ známého australského příznivce MR, Allena Lowrieho, je již na spadnutí. Zprávy hovoří o konci července jako datu konečného vydání této velmi dlouho očekávané knihy. Doufejme, že toto datum je již opravdu konečné a že již na tuto publikaci nebudeme muset dále čekat! Vydána bude ovšem pouze verze s tvrdými deskami, jejíž cena na trhu má být AU\$59.95 (přibližně 23 Kč za AU\$1.00). Já doufám, že díky hromadné objednávce tato cena bude nižší, je však třeba říci, že velká část celkové ceny je tvořena poštovným, které je velice drahé.

Po zkušenostech s naší celnicí také nelze říci, jestli bude třeba platit clo či nikoliv. Už se mi totiž stalo obojí. Nicméně clo jako takové bývá 5% deklarované ceny, tedy to není „tak zlé“.

Prosím všechny zájemce, kteří mi již dříve zaslali zálohu na tuto knihu, aby potvrdili platnost svojí objednávky, případně rovněž uvedli, jakým způsobem budou chtít knihu objednat - leteckou poštou (poměrně drahá, ale rychlá záležitost) nebo po moři. Pokud mi zájemce nesdělí jinak, budu předpokládat způsob druhý,

protože je znatelně levnější, i když cesta samotná trvá zhruba tři měsíce. Podmínky objednávek byly již uvedeny v dřívějších číslech TRIFIDA. Striktně však vyžadují zálohu, jinak na objednávky neberu zřetel. Pište, prosím, na adresu uvedenou v tiráži TRIFIDA nebo telefonujte na číslo 02 6881804, Mgr.Koudela.

V případě, že již o tuto knihu nebudou mít zájem, zašlu jim peníze zpět (po odečtení poštovného za složenku).

Mgr. Ivo Koudela

INZERCE

Koupím knihu RNDr M. Studničky:

„Masožravé rostliny“, Academia, 1984.

Nabídněte prosím na adresu: Mgr Ivo Koudela, Okružní 25/21, Žďár n. Sázavou, 591 01

Prodám nebo vyměním více než 100 druhů masožravých a jiných rostlin. Seznam zdarma. Mimo jiné: *Byblis gigantea*, *Dionaea muscipula*, „shark teeth“, *D. cistiflora*, *D. erythrorhiza*, *D. hilaris*, *D. peltata*, *Genlisea violacea*, *Heliamphora nutans*, *Nepenthes madagascariensis*, *Pinguicula bohemica*, *P. gypsicola*, *P. jaumavensis*, *Sarracenia oreophila*, *Utricularia longifolia*.

Adresa: Jakub Sládeček, U železné lávky 6, 11800, Praha 1, tel./fax: 2 24320699, e-mail: sladeczek@mbox.vol.cz

(kresba B. Šponarová)

Sarracenia leucophylla Raf.

Vlastimil Rybka

synonyma: *S. drummondii*

Tato špirlice patří k jednomu z osmi druhů špirlic - rod *Sarracenia* a patří do čeledi špirlicovité (*Sarraceniaceae*).

S. leucophylla je statná rostlina se silným vodorovně uloženým oddenkem (průměrná tloušťka oddenku u dospělých rostlin se pohybuje okolo 2-3 cm), který se u starších rostlin větví. Z oddenku vyrůstá poměrně chudý rozvětvený systém kořenů, omezený především na oblast vzrostného vrcholu. Listy mohou mít tvar plochých fylodií v případě nepříznivých stanovištních podmínek, a to nejčastěji v nejsušším období léta. Obvykle však najdeme ve větší míře zastoupeny především trubkovité láčky. Jejich růst má dva vrcholy, první v době kvetení, tedy v březnu a dubnu a druhý, kdy vyrůstají nejkrásnější láčky, v průběhu července. Láčky často vytrvávají po celou zimu. Křídlo bývá obvykle méně výrazné. Láčky jsou u tohoto druhu nejvyšší v rámci rodu a dosahují až výše okolo 1 metru. Nejvyšší mnou nalezená rostlina na přírodní lokalitě dosahovala výšky 105 cm. Průměrná výška se však pohybuje okolo 70-80 cm. Průměr láčky v oblasti obústí je vzhledem k výšce pastí poměrně malý, obvykle se pohybuje okolo 4 cm a má zhruba okrouhlý tvar. Celá past se směrem vzhůru plynule rozšiřuje. Sloupek je dobře vyvinut, široký. Víčko je rovněž široké se zkadeřeným okrajem. Tento znak se obvykle spolu s fenestrací přenáší do dalších generací kříženců. Zbarvení láček ve spodních dvou třetinách je světle šedozelené až světlezelené. Zbarvení horní části láčky je dosti proměnlivé a variabilní v průběhu sezóny a jednotlivých let. Variuje od typů bílých v celé horní pětině láčky pouze s nevýraznou roztroušenou zelenou venací (tyto typy jsou velmi vzácné), přes možno říci klasicky zbarvené tj. bílé v horních 10-15 cm láčky s výraznou červenou venací, kde poměr červené a bílé barvy je zhruba 70 : 30 ve prospěch bílé. Zajímavým a geneticky patrně fixovaným typem (snad vliv dřívějších křížení se *S. rubra*) jsou rostliny s poněkud užšími láčkami a vyšším zastoupením červené barvy než u klasických *S. leucophylla* - asi 50 : 50, kdy bílá barva je uzavřena červenou ve tvaru drobnějších okrouhlých okének. Tyto rostliny se nacházejí pouze v některých, většinou početně bohatých populacích a

jsou vždy zastoupeny maximálně do výše jedné desetiny celé populace. Na jedné lokalitě na Floridě jsem dokonce pozoroval velmi zajímavou formu, kde namísto čisté bílé byla přítomna světle růžová barva. Pro pěstitele milující kuriozity nedostižně půvabná forma.

Květy jsou jednotlivé na stvolech různé výšky, obvykle 50 - 80 cm vysoké. Stvol je ve své nejvyšší části háčkovitě ohnut, takže květ je otevřen směrem dolů. Na bázi květu jsou tři okrouhlé drobné listeny. Kališní listy jsou v počtu pěti a jsou tmavočervené až téměř hnědočervené. Korunních listů je rovněž 5 a jsou podlouhlé 5 - 7 cm dlouhé a 2 - 3 cm široké. Barva je zvláštním odstínem rudé, tmavším než pamětníkům známá sovětská vlajka. Tyčinek je velký počet a jsou umístěny po obvodu. Z pestíku je nejnápadnější zbytnělá čnělka deštníkovitého tvaru s pěti bliznovými laloky na svém okraji. Celá stavba květu vytváří dobré mechanismy bránící samoopylení. Kulovitý semeník se po odkvětu v případě opylení zvětšuje až do průměru 3 - 4 cm a je pětipouzdrý s centrální placentací. Počet semen v jednom semeníku může převyšovat tisíc, obvykle se pohybuje v počtu několika stovek. Rostliny kvetou na přírodních lokalitách ponejvíce v březnu a dubnu a semeníky dozrávají během září až října.

Semena jsou velká zhruba 2 - 4 mm, světle hnědá. Semena vypadávají ze semeníků v průběhu zimy a předjaří. Pro indukci klíčení je nutné období snížených teplot okolo 5 - 7 °C v době alespoň čtyř týdnů a poté zvýšené teploty, kdy i noční teploty začnou převyšovat 8 - 10 °C a denní se pohybují alespoň okolo 15 °C. Klíčivost semen je velmi vysoká, mnohdy převyšující 90%. Semenáčky mají dva úzké děložní listy a mezi nimi během jednoho až dvou týdnů vyrůstá první list, který má již pastovitý láčkovitý tvar. Růst *S. leucophylla* je poměrně pomalý, rostlina dosahuje v prvním roce 3 - 5 listů o výšce do 8 cm. Prvního kvetení je schopna ve čtvrtém, ale nejčastěji až pátém roce svého vývoje. Tuto určitou nevýhodu si špirlice nahrazují značnou dlouhověkostí. Není známo kolika let se mohou dožít, ale jedná se nejméně o desítky let.

Pokud jde o masožravost *S. leucophylla* patří mezi nejúspěšnější špirlice. V kultuře i v přírodě jsou její pasti obvykle zcela zaplněny hmyzem. V přírodě jsou nejčastější potravou především zástupci řádu dvoukřídlých, zejména různé muchnice. Pohyb po lokalitě *S. leucophylla* tak provází charakteristický zápach, zvýrazněný blízkostí ústí láček vašim čichovým orgánům. Stavba láčky je typická pro většinu špirlic, najdeme zde tedy hladké obústí, na něž navazuje zóna s chlupy obrácenými do nitra láčky, navazující zóna jemných voskových šupinek a konečně sekreční zóna.

Láčky *S. leucophylla* bývají pomístně napadány housenkami můr rodu *Exyra* a rovněž semeníky jsou vyžírány nějakými zástupci řádu motýlů.

Sarracenia leucophylla je druhem pobřežních plání jihovýchodu USA s poměrně malým areálem od jihu státu Mississippi přes jižní Alabamu. Výskyt pokračuje na západě Floridy s mírným přesahem za řeku Apalachicola a do oblasti jihozápadní Georgie. Místy je možno ještě najít bohaté populace několika tisíců ba snad i desetitisíců jedinců, kteří vytvářejí pohledově nádherný bílý aspekt porostu. Takovéto porosty je možné vidět v hraniční oblasti mezi Alabamou a Mississippi, v celé Mobile Bay Area, v povodí BlackWater River a Yellow River. Při západním i východním okraji areálu je vzácnější, ale v centru rozšíření je to snad nejhojnější druh špirlice, mnohdy doslova přičestně rostoucí.

Tato špirlice je zhruba středně náročná na vodu, roste na vlhkých místech svahových prameništ' a terénních depresí, na otevřených nezastíněných plochách, přičemž roli prosvětlovače zde hrají pravidelné požáry. Složení substrátu je velmi různorodé od takřka čistého písku až po organické substráty.

Z výše uvedených faktů o stanovišti vyplývá i poměrně snadná kultivace. Příliš nezáleží na složení substrátu, důležité je pouze, aby nebyl příliš minerálně silný a měl schopnost zadržovat vodu. Pro kultivaci nejvýznamnější je zajištění osluněného stanoviště, dostatečné vlhkosti substrátu a přísunu živin, ať již v podobě kořisti, či hnojení. Hodně důležité je také větrání a spíše trochu nižší vzdušná vlhkost (okolo 60 - 70 % RVV), jinak jsou láčky vytáhlé a poléhavé. Při zimování snášejí teploty blízké se k nule. Vzhledem k tomu, že je to jeden z nejjihněji rostoucích druhů špirlic, netoleruje dlouhodobější poklesy teplot pod bod mrazu a experimenty v tomto směru nedoporučuji.

S. leucophylla se často kříží se všemi dalšími druhy špirlic se kterými se potkává. Nejčastější a také nejzapeklitější pro determinaci jsou kříženci se *S. alata* - *S. x areolata*. Ty najdeme všude, kde se tyto dva druhy potkávají a často i samostatně bez rodičovských taxonů. Kříženec je velmi variabilní obvykle ve formě hybridních rojů s plynulými přechody od jednoho rodičovského druhu do druhého. Na některých lokalitách jsou pravděpodobně přítomni i vícenásobní kříženci. Dostí častý je i kříženec se *S. rubra* - v přírodě pouze se subspecií *gulfensis* - *S. x readii*. Převažují však typy bližší k *S. rubra*. Velmi atraktivní ale dosti vzácný je kříženec se *S. flava* - *S. x mooreana*, který má naopak obvykle intermediární tvar a je snadno poznatelný. Méně obvyklí jsou kříženci se *S. purpurea* - *S. x mitchelliana* a *S. psittacina* - *S. x wrigleyana*. Dosud jsem neviděl křížence mezi *S. leucophylla* a *S. minor* - *S. x excellens*. Tyto dva druhy se mohou v přírodě potkat na velmi úzkém území, neboť jejich areály mají velmi malý překryv

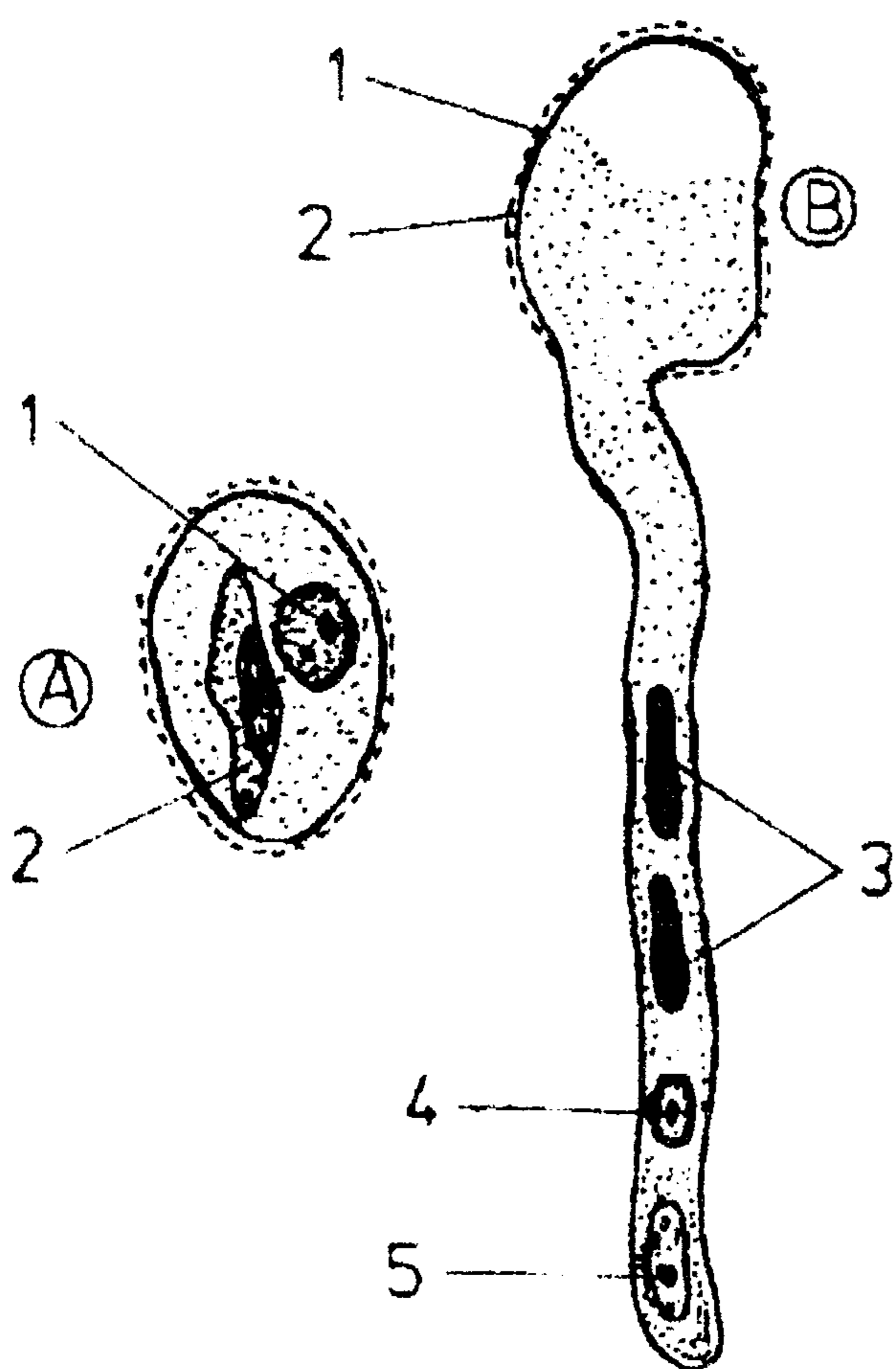
a druhy jsou navíc diferencovány také ekologicky a fenologicky.

Sarracenia leucophylla je bezesporu skvostem mezi masožravými rostlinami a o její atraktivnosti svědčí mimo jiné i to, že její láčky jsou v západní Evropě příležitostně používány do svatebních kytic.

Malá škola biologie a botaniky

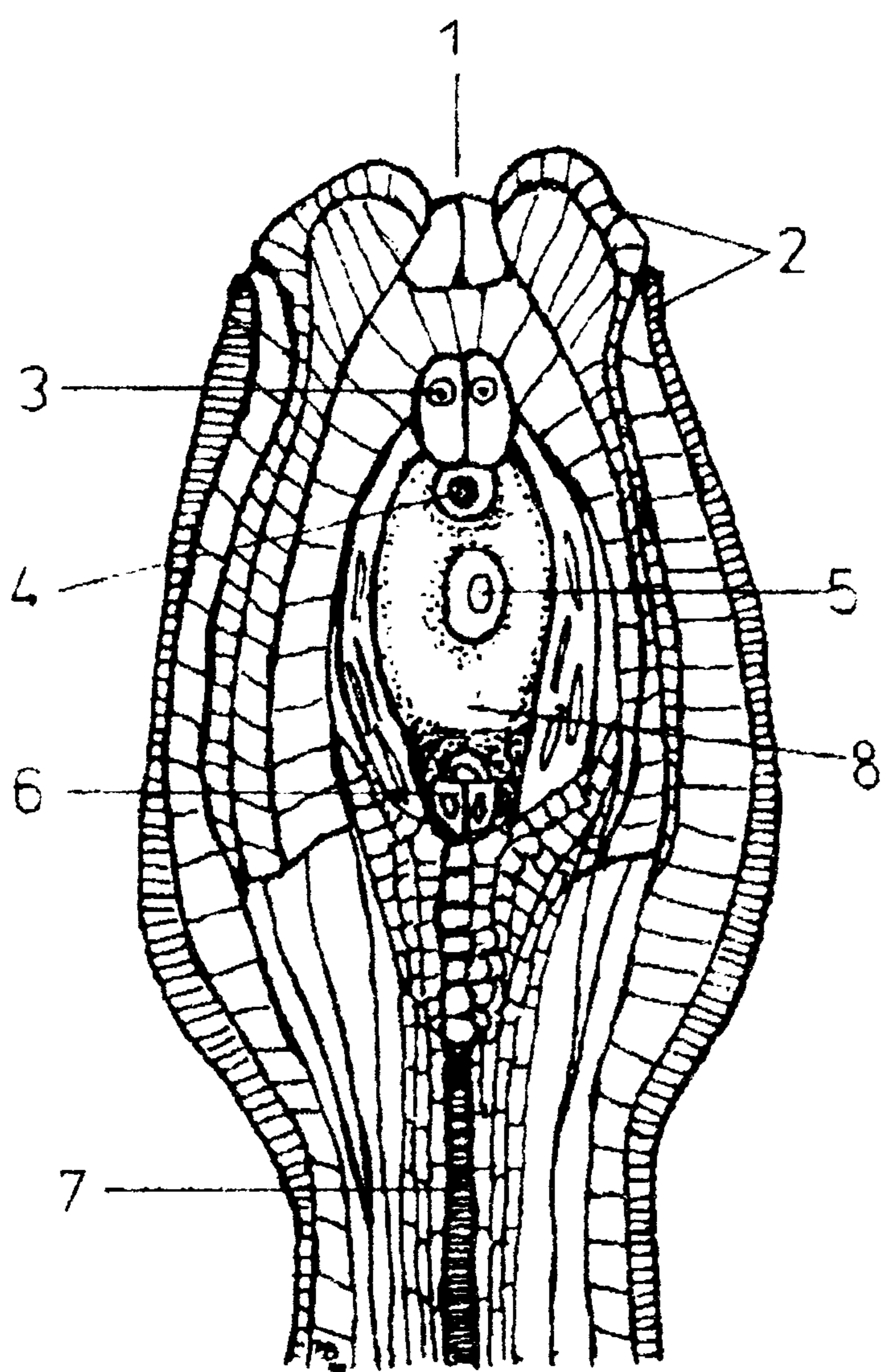
Oplození

Oplození je splynutí jader pohlavních buněk. Podmínkou oplození u semenných rostlin je *opylení*. Opylení může probíhat několika způsoby, podle typu rostliny (viz Trifid 3&4/97). Na samičí část květu je pasivně přenesena směs *pylových zrn (mikrospór)*. Jen některá pylová zrna přichycená na bliznu vyklíčí. Při klíčení pylu *vnější vrstva* buněčné stěny puká, *vnitřní vrstva* se protáhne a vytvoří *pylovou láčku*, která proniká do čnělky. Ve špičce pylové láčky jsou dvě samčí *gamety (pohlavní buňky)* a cytoplazma s *vyživovacím jádrem*, které u některých skupin brzy degeneruje. Pylová láčka proroste do semeníku a k vajíčku

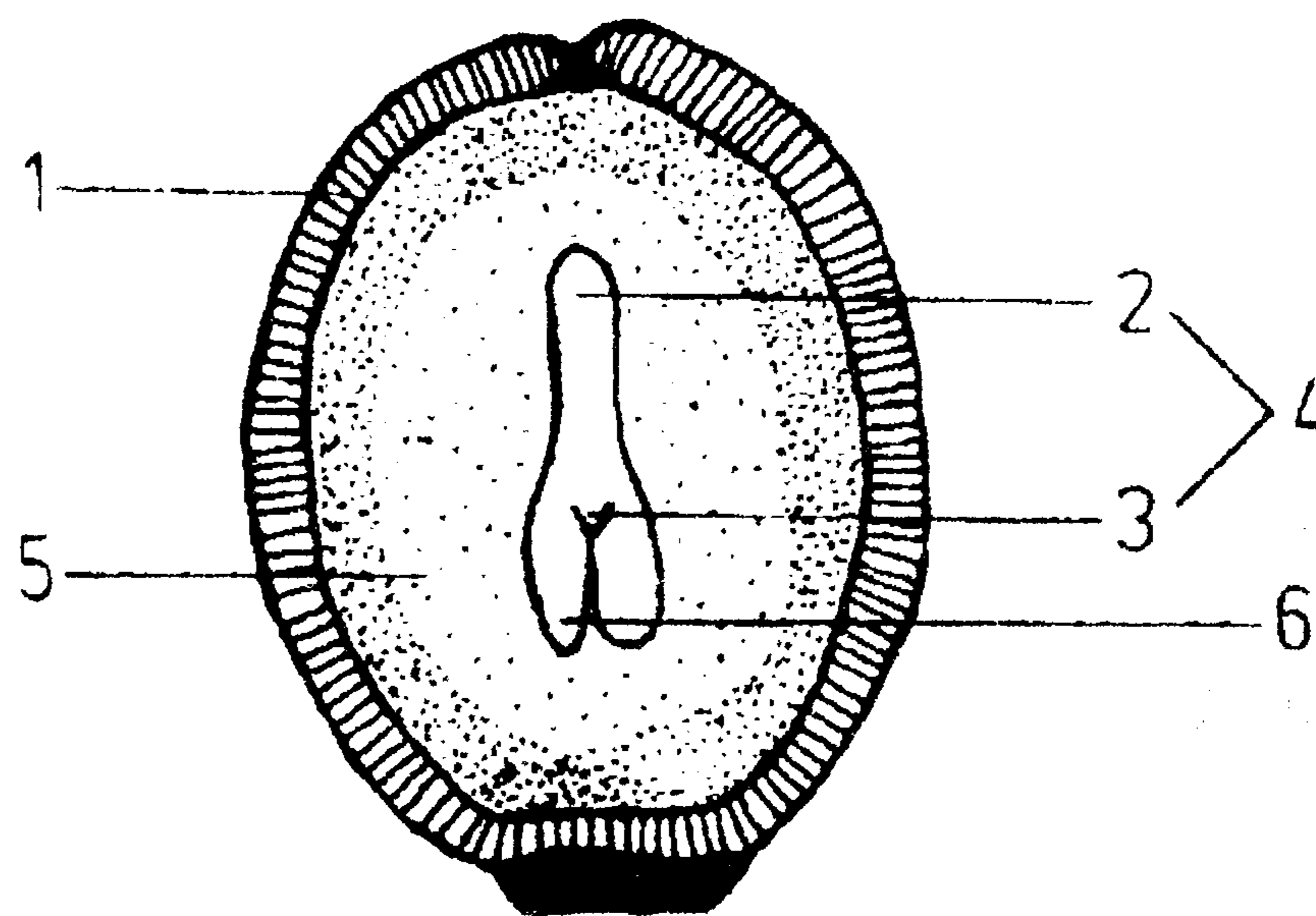

Obr. 1

se dostane buď *otvorem klovým (porogamie)*, nebo *chalázou (chalazogamie)*, a nebo *vaječnými obaly (mezogamie)*. Po proniknutí do *zárodečného vaku* se pylová láčka protrhne a uvolní dvě samčí gamety. Pro všechny krytosemenné rostliny je charakteristické *dvojitě oplození*, které spočívá ve splyvání jedné spermatické buňky s *vaječnou buňkou* a druhé spermatické buňky s *centrálním jádrem zárodečného vaku (s jádrem centrální buňky)*. Vniknutím jedné spermatické buňky do vaječné buňky a druhé spermatické buňky do centrální buňky dojde ke splynutí těchto buněk (*plazmogamie*). Jádra spermatických buněk se hned po proniknutí samčích buněk do vaječné a centrální buňky uvolní a směřují k jádrům těchto buněk, s nimiž splyvají (*karyogamie*). Celý

Obr. 2

Obr. 3

proces splývání gamet, plazmogamie s karyogamií, je označován jako *syngamie*.

Z oplozené vaječné buňky vzniká *diploidní zygota*, která se vyvíjí v *zárodek* nové rostliny. Na zárodku lze rozlišit *kořínek (základ kořene)*, *článek podděložní (stonkový)*, *dělohy* a mezi nimi *vzrostný vrchol*. Z oplozené

centrální buňky zárodečného vaku se začíná vyvíjet *endosperm (vyživovací pletivo)*. Současně se změnami uvnitř vajíčka se celé vajíčko mění v *semeno* a z obalů vajíčka vzniká *osemení*. U krytosemenných rostlin se ze semeníků vytváří plod, stěny semeníku se mění v oplodí.

O plodech se toho více dozvíte v příštím čísle.

Popisy k obrázkům (kresby P.Berzeska):

Obr. 1: A - Pylové zrnko. 1) jádro vyživovací buňky, 2) generativní buňka. B - Klíčení pylového zrna. 1) vnější vrstva buněčné stěny, 2) vnitřní vrstva b. stěny, 3) samčí pohlavní buňky, 4) jádro nástěnné buňky, 5) jádro vyživovací buňky.

Obr. 2: Vajíčko. 1) otvor klový, 2) obaly vajíčka, 3) pomocné buňky, 4) vaječná buňka, 5) centrální jádro zárodečného vaku, 6) protistojné buňky, 7) chaláza. 8) zárodečný vak.

Obr. 3: Semeno. 1) osemení, 2) základ kořene, 3) vzrostný vrchol, 4) zárodek, 5) vyživovací pletivo, 6) dělohy.

Jak fotografovat rostliny - fotografování (IV)

Miroslav Holub

Fotograf vytváří snímek proto, aby jím někomu něco sdělil. Snímek lze přirovnat k dopisu. Ten musí být jasný a srozumitelný nejen pro autora, ale i pro toho, komu je určen.

Nejčastější chybou bývá např. nezvládnutá kompozice snímku.

Můžete vidět snímky jedinečných lokalit rosnatek, které vám autor velmi barvitě popisuje. Fotografie však vypadá jinak. Vidíte na ní tradiční mokřad, ale marně se namáháte rozeznat popisované rosnatky kdesi vpravo dole. Navíc se ještě podobají spíše barevným skvrnám než rostlinám.

V takovém případě je lepší pořídit snímků víc - okolní krajiny, pohledu na biotop, pohledu na kolonii rosnatek, záběru na rostlinu a její části. Jde o tzv. celek, polocelek a detail.

I mě se podařilo zachytit rostlinu přímo na louce. U objektivu jsem ji viděl. Oko bylo zaměřeno pouze na ni. Ale na snímku byly také jiné rostliny. Výsledný snímek byl nepřehledný a nedalo se z něj poznat, co jsem chtěl vyfotografovat.

Summary

Introduction

Look, they don't bite !

The authors depict their beginnings with the CP's outside DARWINIANA. The lack of special information gradually led them to the contacts with DARWINIANA. They recommend the membership in DARWINIANA to all the people of interest in the CP's. The better is to be inside than outside DARWINIANA! There is also emphasized the important role of our magazine TRIFID. It is our common work, something like a window into our activities and experincies, it is our common central brain mainly dependant on your information. So write and send your contributions (both texts and ink drawings) to it!

For the Pitcher Plants to the USA (III)

This part goes on from the central Alabama to the coastal region. Our travellers weren't successful in finding the locality of *S. rubra* ssp. *alabamensis*.

The first sarracenias again near Citronelle the town - mostly *S. leucophylla* but also *Drosera filiformis* var. *tracyi*. Next exploration of this region revealed: more *S. leucophylla*, *S. alata*, *S. psittacina*, *S. purpurea*, perhaps *S. rubra* ssp. *wheryi*, *D. capillaris*, *D. brevifolia*, *D. f.* var. *tracyi*, *P. lutea*, *P. primuliflora*, *U. subulata* and *U. cornuta* or *juncea*. A night spent in Mobile Bay. The trip goes on to Mississippi the state with a lot of rich pitcher plants localities. The visit to De Soto National Forest (mostly *S. alata* and, to great joy of our explorers, *P. planifolia* too). Then they visit to Mississippi Sandhill Crane National Wildlife Refuge (The Canadian Crane, but it was not present in that time). Next way directs to Louisiana („the alligator's state“) and to the capital of this state, Baton Rouge. Here they draw across Mississippi the river to Texas. The visit to Big Thicket National Preserve (*S. alata*, *D. capillaris*, *P. pumila* wasn't found).

(to be continued)

„D“ INTERINFO (the external and internal information of DARWINIANA)

a) The CP's Meeting of DARWINIANA in Olomouc the town (On Saturday, 24.4.1998)

The most important event was the vote of the new president (Z. Žáček), vicepresident (Mgr I. Koudela) and four members of the DARWINIANA management (O. Števkó, J. Neubauer, M. Holub and V. Kubeš).

- b) The CP's Show in Chomutov the town
- c) DARWINIANA Thanks
- d) The Important Phones

The Shorter News

- a) *Dischidia pectenoides* - „the Ant Plant“
- c) My Experiences with the CP's Exchange or: How the Best to Lose your Plants
- d) My Experiences with the CP's Order from the FOLIA Firm through Mr. Jakub Sládeček
- e) The New Species of *Byblis* the genus

The Book Reviews

- a) A New Book on The Bornean *Nepenthes* in the DARWINIANA bookcase
- b) On The Serial Titled „The Predators in the Plant Kingdom“ in the Czech magazine HIGH LIFE
- c) The Subject: The Carnivorous Plants, Volume 1, by Allen Lowrie (both the Czech and the English version)

Adds

The Plant Portrait

This time - *Sarracenia leucophylla* Raf.

The Small School of Biology and Botany

The Topic - Fertilization

How to Photograph Plants - Photographing (IV) - Last part of this miniserial

The Text Illustrations (I, II) are chosen from the recenzed book

The *Nepenthes* of Borneo by C. Clarke

The Seed Bank (appendix I, separate page)

The Latin-Czech Vocabulary of some botanical expressions („S“) (separate page)

Brocchinia tatei Roraima v přirozeném prostředí (kresba B. Šponarová)

Obsah

Úvodem	1
Hele nekoušou	3
Za Sárami do Ameriky (III)	5
„D“ INTERINFO	12
- Letošní setkání členů DARWINIANY v Olomouci	
- Výstava MR v Chomutově	
- DARWINIANA děkuje	
- Důležité telefony	
Kratší sdělení, fejetony, úvahy	16
- <i>Dischidia pectenoides</i> - „mravenčí rostlina“	
- Mé zkušenosti s výměnou masožravých rostlin, aneb: jak nejlépe přijít o své rostliny	
- Mé zkušenosti s objednávkou masožravých rostlin od firmy FOLIA zastoupenou panem Jakubem Sládečkem	
- Nové druhy rodu <i>Byblis</i>	
Recenze	23
- Nová kniha o láčkovkách Bornea v knihovně DARWINIANY	
- O seriálu „Dravci v říši rostlin“ v českém magazínu HIGH LIFE	
- Jaké jsou vyhlídky na opakované vydání knihy MR Austrálie, sv. 1., od A. Lowrieho ?	
- Konečně Lowrie III ?	
Inzerce	34
Portréty rostlin - <i>Sarracenia leucophylla</i> Raf.	35
Malá škola biologie a botaniky	38
Jak fotografovat rostliny – fotografování (IV)	40
Summary	40
Obsah	44